

Kratak komentar na djelo

TRI OSNOVNA TEMELJA

ŠEJH MUHAMMED IBN 'ABDULVEHHAB,

rahimehullah

KRATAK KOMENTAR - TRI OSNOVNA TEMELJA

Naslov:

Kratak komentar djela “Tri osnovna temelja”

Autor teksta:

Šejh Muhammed b. Abdul-Vehhab
b. Sulejman Et-Temimi

Tematika:

Islamsko vjerovanje

Prijevod i prikupljanje komentara:

Ebu Džabir

Izdavač:

Ensarud-din – Slovenija

<https://el-islam.org>

info@el-islam.org

Lektura teksta:

Ebu Ahmed

Tiraž štampe:

300 primjeraka

Predgovor:

Zahvala pripada Allahu, *subhanehu ve te'ala*, Gospodaru svih svjetova. Neka je Allahov salavat i selam na Poslanika Muhammeda, njegovu časnu porodicu i sve plemenite ashabe.

Doista je Allah, *'azze ve dželle*, stvorio ljude i džinne kako bi Mu bili pokorni i kako bi Ga veličali, samo Njega Jedinog obožavali.

Rekao je Uzvišeni Allah: **“Džinne i ljude nisam stvorio osim zato da Mi čine ‘ibadet.”** (Ez-Zarijat, 22)

Ujedno, Uzvišeni Allah nas nije ostavio da lutamo u zabludi bez upute i smjernica. Naprotiv, poslao nam je poslanike, spustio knjige i olakšao puteve spoznaje, kako niko od nas ne bi imao nikakvog opravdanja za svoja loša djela.

Rekao je Uzvišeni Allah: **“Mi smo svakom narodu poslanika poslali: Allaha obožavajte i klonite se taguta!”** (En-Nahl, 36)

Imajući u vidu spomenuto, svaki musliman i muslimanka obavezni su detaljno spoznati islamsko vjerovanje, kako bi obožavali i robovali Allahu, *subhanehu ve te'ala*, i robovali Mu onako kako nam je On to naredio u Svojoj Plemenitoj knjizi i putem Poslanika Muhammeda, *sallallahu 'alejhi ve sellem*.

Kada se period poslanstva i prvih, ispravnih, generacija udaljio, neznanje rasprostranilo, zabluda povećala a većina ljudi je vjeri okrenula leđa, mnogi važni temelji islamskog vjerovanja postali su nejasni običnom narodu.

Zbog toga su islamski učenjaci, koji su nasljednici Allahovih poslanika i vjerovjesnika, nastojali da olakšaju i prikažu to vjerovanje običnom narodu na pojednostavljen i pristupačan način.

Od onih koji su posvetili krajnji napor u uspostavi i širenju tog ispravnog vjerovanja, je imam, obnovitelj vjere i šejhul-islam Muhammed b. Abdul-Vehhab b. Sulejman Et-Temimi, *rahimehullah*.

Imam Muhammed, *rahimehullah*, živio je u području Nedžda na Arapskom poluotoku, koji se danas nalazi u provinciji Rijad – glavnom gradu Saudijske Arabije. Na ahiret je preselio 1206. godine po hidžri što odgovara 1792. godini po Isa'u.

Na tom putu napisao je mnoga korisna djela i poslanice, od kojih je i jako kratko ali mnogo poučno, poznato, djelo “**TRI OSNOVNA TEMELJA**”, koje je pred nama, u kojem se autor na pojednostavljen i lagan način osvrnuo na najbitnija pitanja vezana za islamsko vjerovanje.

Ovu risalu možemo podijeliti na dva glavna poglavlja:

1. Uvodni dio (*mukaddima*) sastoji se od:

- četiri obaveze;
- tevhidur-rububijje;
- negacija širka;
- el-vela vel-bera;
- tevhidul-uluhijje;
- pojašnjenje hanifijjeta tj. vjere Ibrahimove.

2. Glavni tekst (*metn*) risale:

- tri osnovna temelja i njihov opis (spoznaja Gospodara, spoznaja islama i spoznaja Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*).

Još jedna napomena čitaocu: Tekst koji se nalazi u prozorčićima jeste glavni tekst *risale*, a ono što je između toga jeste komentar, koji je prikupljen iz različitih izvora koji komentarišu ovo djelo.

KRATAK KOMENTAR - TRI OSNOVNA TEMELJA

Molimo Allaha, da ovo djelo bude od koristi za ljude, kako bi se bolje upoznali sa osnovnim vjerovanjem u islamu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Komentar:

Autor, Allah mu se smilovao, je otpočeo svoju risalu *bismillom*, ugledavši se pri tom na Allahovu, *subhanehu ve te'ala*, Knjigu, koja takođe započinje *bismillom*.

Poveo se i za Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, koji je započinjao svoja pisma raznim vladarima *bismillom*.

Allah navodi primjer Sulejmana, *'alejhi selam*, kada je poslao pismo počevši *bismillom*:

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ ﴿٢٩﴾ إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾

“O velikaši, reče ona, meni je dostavljeno jedno poštovanja vrijedno pismo! Zbilja je od Sulejmana i zbilja se ono u ime Allaha Svemilosnog, Milostivog!” (En-Neml, 29-30)

Postoje tri načina započinjanja govora:

1. “*Besmelom*” kao što je to započeo autor. Buharija bilježi primjer kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, poslao pismo Hiraklu počevši riječima “*Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim*”.

2. “Hamdom” kao što je došlo u hadisu od Džabira, da je Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, započinjao govor hvaljenjem Allaha tj. hamdom.

3. Ajetom, kao što je primjer Poslanikovog obraćanja pripadnicima plemena Mudar riječima Uzvišenog: **“O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas je stvorio...”**.

اعْلَمْ رَحِمَكَ اللَّهُ أَنَّهُ يُجِبُّ عَلَيْنَا تَعَلُّمَ أَرْبَعِ مَسَائِلَ:

Znaj, Allah ti se smilovao, da smo obavezni naučiti četiri stvari:

Zatim, autor započinje sa lijepim edebom prema čitaocu riječima: ‘Znaj, Allah ti se smilovao.’

‘Znaj...’; je u vidu naredbe i ovo se odnosi na muškarca i ženu, jer je svako dužan da se poduči propisima vjere i u tome niko nema opravdanja.

‘...da smo obavezni...’; ovo se odnosi i na nevjernike i na muslimane.

المسألة الأولى: العِلْمُ: وَهُوَ مَعْرِفَةُ اللَّهِ، وَمَعْرِفَةُ نَبِيِّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -، وَمَعْرِفَةُ

دِينِ الْإِسْلَامِ بِالْأَدِلَّةِ.

المسألة الثانية: الْعَمَلُ بِهِ.

المسألة الثالثة: الدَّعْوَةُ إِلَيْهِ.

المسألة الرابعة: الصبر على الأذى فيه.

والدليل قوله تعالى: بسم الله الرحمن الرحيم: "وَالْعَصْرِ * إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ * إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ" [سورة العصر].

1. Prvo je znanje a to je spoznaja Allaha, spoznaja Njegovog Poslanika i spoznaja vjere islama sa dokazima;
2. Drugo je rad po tome;
3. Treće je pozivanje tome;
4. Četvrto je strpljenje na nevoljama koje to prate.

Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allaha:

“Tako mi vremena, čovjek, doista, gubi. Osim onih koji vjeruju i čine dobra djela, koji jedni drugima preporučuju Istinu i koji jedni drugima preporučuju strpljenje.” (sura el-Asr)

Autor spominje da smo obavezni naučiti (spoznati) četiri stvari.

Prvo šta je spomenuo je znanje, a znanje jeste jedna vrsta ispravne spoznaje, kao što se spominje u Kur'anu:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

“Oni kojima smo dali Knjigu znaju Poslanika kao što sinove svoje znaju, ali neki od njih doista svjesno istinu prikrivaju.” (El-Bekara, 146)

Znanje možemo podijeliti na četiri kategorije:

- obavezno znanje, kao što je znanje o tevhidu, islamskom vjerovanju, 'ibadetima, zabranama i tome slično;
- pohvalno znanje, znanje o pohvalnim stvarima;
- kolektivna obaveza, kao što je poznavanje medicine, historije...;
- zabranjeno znanje, poput izučavanje sihra, filozofije itd.

Kaže Uzvišeni Allah:

وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ^ط

“Njih dvojica (meleka) nikoga nisu učili dok mu ne bi rekli: ‘Mi samo iskušavamo, a ti nemoj biti nevjernik!’” (El-Bekara, 102)

Kaže Es-Sa'di u komentaru gore pomenutog ajeta:

أي: لا تتعلم السحر فإنه كفر، فينبأه عن السحر، ويخبرانه عن مرتبته

“Tj. nemojte učiti sihr, jer je to kufr (nevjerstvo), pa su ih obavijestili o njegovoj zabrani i o njegovom položaju.”

Nakon toga autor spominje šta je čovjek dužan, tačnije obavezan da spozna.

‘Spoznaja Allaha’; rob spoznaje Gospodara kroz ajete u Allahovoj knjizi i Sunnet Njegova Poslanika, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, zatim, posmatrajući znakove Njegova stvaranja, gledajući stvorenja.

‘Spoznaja Njegovog Poslanika’; prihvatanje svega s čime je došao (od upute i istinske vjere). Zatim vjerovanje u ono što je govorio, sprovođenje u djelo njegovih naredbi, izbjegavanje svega što je zabranio i od čega je odvrtao.

‘Spoznaja vjere Islama’; spoznati i podučiti se islamom i njegovim propisima, kao i onim što poništava islam, sa ciljem čuvanja od toga.

Kada je riječ o vjeri (*ed-din*), nju u užem značenju definišemo kao:

ما شرعه الله من الأحكام والأصول والأركان على لسان رسوله.

“Ono što je Allah propisao od propisa, temelja i ruknova, na jeziku Njegovih Poslanika.”

Ali kada govorimo o vjeri u širem značenju onda možemo reći, da sve ono što ljudi uzmu za predmet obožavanja nazivamo vjerom (*dinom*).

Kaže Uzvišeni:

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

“A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na drugom svijetu biti među gubitnicima.”
(Alu-‘Imran, 85)

Kao i Njegove riječi:

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِي دِينِ

“Vama – vaša vjera, a meni – moja!” (El-Kafirun, 6)

Pa je ovdje Allah nazvao dinom tj. vjerom ono na čemu su bili mušrici od Arapa.

Rekao je Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*:

اقْرَأْ : (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) ثُمَّ نَمَّ عَلَى خَاتَمَتِهَا ، فَإِنَّهَا بَرَاءَةٌ مِنَ الشِّرْكِ

“Proučite suru Kafirun (Kul ja ejjuhel kafirun), a potom idite na spavanje, jer je ona odricanje od širka.” (Ebu Davud)

Postoje dvije vrste islama:

- kosmički (univerzalni) islam (*islam-kevnijj*)
- šerijatski islam (*islam-šer'ijj*)

Kaže Uzvišeni Allah:

وَلَهُ اسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

“a Njemu se, htjeli ili ne htjeli, pokoravaju i oni na nebesima i oni na Zemlji, i Njemu će se vratiti!” (Alu-‘Imran, 83)

Što se tiče šerijatskog islama, njega dijelimo na dvije vrste:

- عام (opšti)
- خاص (specifičan)

Opšti islam je vjera svih vjerovjesnika čiji poziv je bio: “Obožavajte Allaha i nemojte Mu činiti širk ni u ničemu.”

Dok je specifičan islam je onaj islam sa kojim je došao Muhammed, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, sa svim propisima sadržanim unutar vjere.

Jezičko značenje riječi dokaz ‘*delil*’:

المرشد إلى المطلوب

“Ono što upućuje na traženo.”

Dokaz za spoznavanje može biti racionalan ili tradicionalan. Pod tradicionalnim dokazom se smatra sve što je došlo putem objave, a to

su Kur'an i Hadis. Racionalni dokazi su oni do kojih se dolazi putem razmišljanja i razumskog teoretisanja.

'Raditi po znanju'; znači raditi po onome što povlači za sobom spoznaja spomenutih stvari. Onaj ko radi bez znanja je sličan kršćanima, a onaj ko zna a ne radi po znanju je sličan Jevrejima.

Rečeno je:

العمل: هو ثمرة العلم

"Djelo je plod znanja."

'Pozivanje tome'; znači pozivati u šerijat s kojim je poslan Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Rekao je Uzvišeni:

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

"Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj, i s njima na najljepši način raspravljaj!" (En-Nahl, 125)

"Na put Gospodara svoga"; ima značenje pozivanje ljudi u islam. (Taberi)

"Mudro"; u tefsiru Begavija stoji بالقرآن tj. sa Kur'anom.

'Strpljenje na nevoljama koje to prate'; pozivač je dužan da se strpi i ustraje u pozivu Allahu, zatim da se strpi na svemu onome što ometa njegov poziv i na svim nevoljama koje pogađaju njega lično. Pa i poslanici su bili izloženi nevoljama.

Kaže Uzvišeni:

كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ

“I tako je bilo, ni onima prije ovih nije došao nijedan poslanik, a da nisu rekli: ‘Čarobnjak je!’, ili: ‘Lud je!’” (Ez-Zarijat, 52)

Postoje tri vrste obavezne strpljivosti:

- Strpljivost u naredbama;
- Strpljivost u čuvanju od harama;
- Strpljivost na Allahovim odredbama koje se dešavaju.

Kaže Uzvišeni Allah:

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾
أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ

“A ti obraduj izdržljive; one koji, kad ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: ‘Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti!’ Njih čeka oprost od Gospodara njihova i milost; oni su na pravom putu!” (El-Bekara, 155-157)

‘Dokaz za to su, pa je naveo suru el-Asr...’

Et-Taberi komentarišući ajete iz sure el-Asr, spominje sljedeće:

Rekao je Uzvišeni Allah:

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

“Osim onih koji vjeruju I dobra djela čine”; kaže: “Osim onih koji su povjerovali u Allaha i učinili Ga jedinim u svom obožavanju, te Ga potvrđuju kroz jednoću i pokornost Njemu. Čine dobra djela, obavljaju ono što je potrebno od farzova (op. a. poput pet dnevnih namaza), a izbjegavaju ono što im je zabranjeno od grijeha.”

I Njegove riječi:

وتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ

“I preporučuju Istinu”; kaže: “Jedni drugima savjetuju obavljanje djela koja je Allah naredio i objavio u Svojoj knjizi, a odvrćaju od onog što je On zabranio u njoj.”

“Pričao nam je Bešar: Rekao je: Obavijestio nas je Jezid: Prenio je Sa'id od Katade: ‘Preporučuju istinu’, a istina je Allahova Knjiga.”

قَالَ الشَّافِعِيُّ - رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى -: (لَوْ مَا أَنْزَلَ اللهُ حُجَّةً عَلَى خَلْقِهِ إِلَّا هَذِهِ السُّورَةَ لَكَفَّتْهُمْ).

Šafi'i, Allah mu se smilovao, je rekao: “Da Allah nije objavio nijednu drugu suru kao dokaz stvorenjima, ona bi im bila dovoljna.”

Tj. u onim stvarima koje se spominju u toj suri.

وَقَالَ الْبُخَارِيُّ - رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى -: بَابُ الْعِلْمِ قَبْلَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ، وَالِدَلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: {فَاعَلِمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَاسْتَغْفِرُ لِدُنْبِكَ} [محمد: 19]، فَبَدَأَ بِالْعِلْمِ (قَبْلَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ).

El-Buhari, Allah mu se smilovao, je u svom “Sahihu” rekao: “Poglavlje: Znanje je prije riječi i djela.”

Dokaz za ovo su riječi Uzvišenog Allaha:

“Znaj da nema boga osim Allaha i traži oprost za svoje grijehe.”

Pa je otpočeo sa znanjem (prije govora i djela).

Rekao je Ibnul-Kajjim, *rahimehullah*:

لو نفع العلم بلا عمل لما ذمَّ الله سبحانه وتعالى أحبار أهل الكتاب، ولو نفع العمل بلا إخلاص لما ذمَّ المنافقين

“Kada bi znanje bez djela bilo od koristi, Allah ne bi ukorio sveštenike sljedbenika knjige, a kada bi djela bez iskrenosti bila od koristi, Allah ne bi ukorio munafike.” (El-Feva'id, Ibnul Kajjim, 1/33)

اعْلَمْ رَحِمَكَ اللهُ أَنَّهُ يُجِبُّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ تَعَلُّمُ هَذِهِ الثَّلَاثِ مَسَائِلٍ، وَالْعَمَلُ
بَيْنَ

Znaj, Allah ti se smilovao, da je dužnost svakog muslimana i muslimanke da spozna sljedeća tri temelja i da radi po njima.

الأولى:

أَنَّ اللَّهَ خَلَقَنَا، وَرَزَقَنَا، وَلَمْ يَتْرُكْنَا هَمَلًا، بَلْ أَرْسَلَ إِلَيْنَا رَسُولًا، فَمَنْ أَطَاعَهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ،
 وَمَنْ عَصَاهُ دَخَلَ النَّارَ، وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: {إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا
 أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا * فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا} [المزمل:

. [16، 15]

PRVO: Allah nas je stvorio, opskrbio nas i nije nas same sebi prepustio, već nam je poslao poslanika. Pa ko mu bude pokoran, ući će u džennet, a ko mu bude nepokoran ući će u džehennem.

Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allaha:

“Mi smo vam, zaista, poslali poslanika da bi svjedočio protiv vas, isto onako kao što smo i faraonu poslanika poslali, ali faraon nije poslušao poslanika, pa smo ga teškom kaznom kaznili.” (El-Muzzemmil, 15-16)

‘Allah nas je stvorio...’; u tom pogledu postoje dvije vrste dokaza:

1. الدليل الشرعي (Šerijatski dokazi)
2. الدليل العقلي (Racionalni ili razumski dokazi)

Što se tiče šerijatskih dokaza, njih je puno u Kur'anu. Kaže Uzvišeni Allah:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

“Džinne i ljude nisam stvorio (ni zbog čeg drugog), osim da mi ‘ibadet čine.” (Ez-Zarijat, 56)

Na racionalno razmišljanje u pogledu Allahovog stvaranja navode nas ajeti:

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ

“Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?” (Et-Tur, 35)

Rekao je poznati komentator Kur’ana Ibn Kesir, *rahimehullah*:

هذا المقام في إثبات الربوبية وتوحيد الألوهية ، فقال تعالى : (أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ) أي : أوجدوا من غير موجد ؟ أم هم أوجدوا أنفسهم ؟ أي : لا هذا ولا هذا ، بل الله هو الذي خلقهم وأنشأهم بعد أن لم يكونوا شيئا مذكورا .

“Na ovaj način se potvrđuje tevhid-rububijje i tevhid-uluhijje, pa kaže Uzvišeni: “Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni”, tj. da li su oni postali bez uzročnika? “...ili su oni sami sebe stvorili”, tj. ili su oni sami sebi uzročnici? Ne, nisu ni jedno ni drugo, nego je Allah, Taj Koji ih je stvorio, a prije toga su bili niko i ništa, ni spomena nisu bili vrijedni.”

Kaže Uzvišeni:

أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

“...Samo Njemu pripada stvaranje i naredba! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!” (El-E’raf, 54)

Kaže Uzvišeni:

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ

“Na Zemlji su dokazi za one koji čvrsto vjeruju.” (Ez-Zarijat, 20)

Kaže Ibn Kesir, *rahimehullah*, u komentaru gore spomenutog ajeta:

فيها من الآيات الدالة على عظمة خالقها وقدرته الباهرة ، مما قد ذرأ فيها من صنوف النبات والحيوانات ، والمهاد والجبال ، والقفار والأنهار والبحار ، واختلاف ألسنة الناس وألوانهم

“U tome su znakovi koji ukazuju na veličinu njihovog Stvoritelja, ogromnu Njegovu snagu, koja se ispoljava u razvoju raznih vrsta biljaka i životinja, dolina i planina, pustinja, rijeka i mora, te šarolikosti ljudi, u njihovim jezicima i bojama kože.”

Kaže Uzvišeni Allah:

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

“Upitaj: ‘Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo, i ko upravlja svim?’ – ‘Allah!’ – reći će oni – a ti reci: ‘Pa zašto Ga se onda ne bojite?’” (Junus, 31)

Kaže Uzvišeni Allah:

أَلْحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

“Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?” (El-Mu‘minun, 115)

Kaže Ibn Kesir, *rahimehullah*, u komentaru ovog ajeta:

أي : أظننتم أنكم مخلوقون عبثا بلا قصد ولا إرادة منكم ولا حكمة لنا

“Tj. da li ste mislili da ste stvoreni uzalud, bez ikakva cilja, neke namjere sa vama i Naše mudrosti?”

الثَّانِيَةُ :

أَنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى أَنْ يُشْرَكَ مَعَهُ أَحَدٌ فِي عِبَادَتِهِ، لَا مَلَكٌ مُقَرَّبٌ، وَلَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ؛
وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: {وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا} [الجن: 18].

DRUGO: Uzvišeni Allah nije zadovoljan time da mu se u obožavanju (činjenju ‘ibadeta) pridruži bilo ko; ni Njemu bliski melek, ni poslanik ili vjerovjesnik, a dokaz za to su riječi Uzvišenog Allaha:

“Mesdžidi (mjesto padanja na sedždu) su Allaha radi, i ne molite se, pored Allaha, nikome!” (El-Džinn, 18)

Pa kada Uzvišeni Allah nije zadovoljan nevjerstvom i širkom, onda je i na vjerniku da ih prezire, jer vjernikovo zadovoljstvo i prezir treba da bude u skladu sa Allahovim zadovoljstvom i prezirom.

Pa ako je usmjeravanje ‘ibadeta zabranjeno bliskom meleku i vjerovjesnicima tj. onima koji su bliski Allahu, šta je tek sa drugima mimo njih?!

Definicija ‘ibadeta:

العبادة اسم جامع لكل ما يحبه الله ويرضاه من الأقوال والأعمال الظاهرة والباطنة

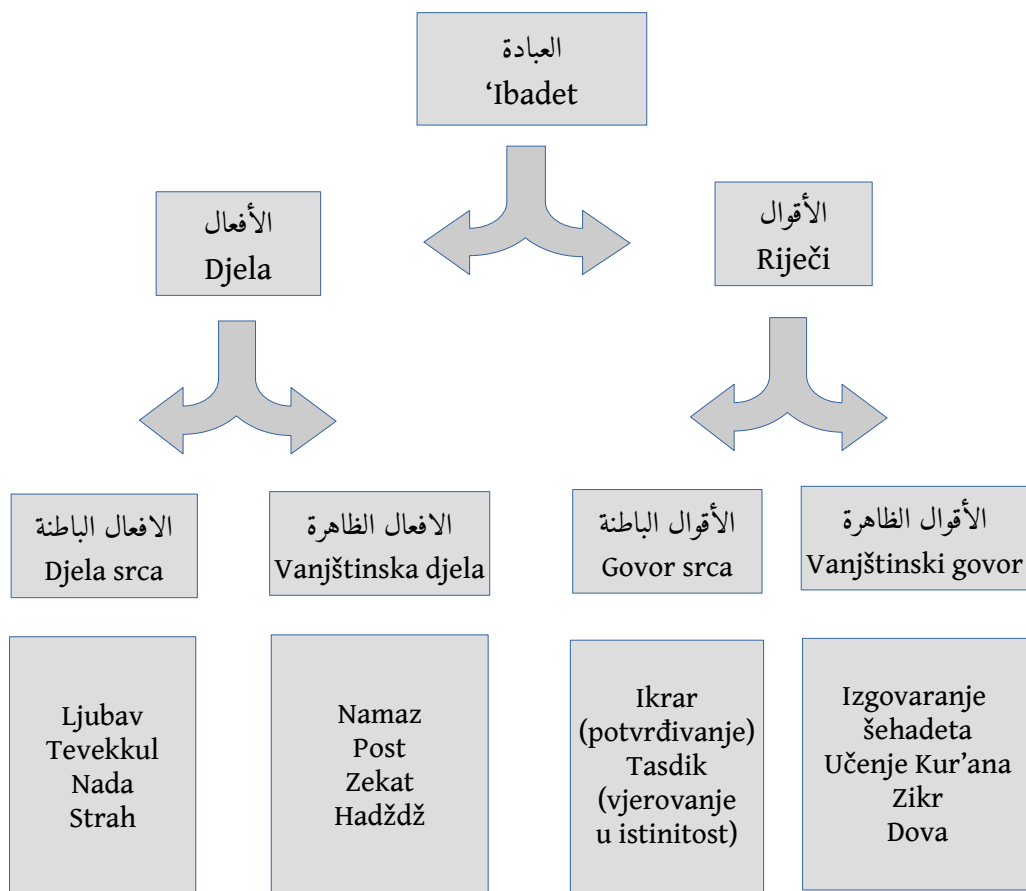
“Ibadet je zajedničko ime za sve ono što Uzvišeni Allah voli i sa čime je zadovoljan od riječi i djela vanjštinskih i unutrašnjih.”

Sušтина ‘ibadeta:

والعبادة هي كمال الحب مع كمال الخضوع والذل

“Ibadet jeste potpuna ljubav uz potpunu poslušnost i potpunu poniznost.”

U nastavku imamo prošireno objašnjene ‘ibadeta.

Ibadeti su u osnovi *tevkifije* tj. strogo i precizno definisani šerijatskim dokazima. To znači da se ništa ne može definisati kao ‘ibadet osim sa dokazom iz Kur’ana i sunneta.

Pravilo!

الأصل في العبادات الحظر والمنع

“Osnova u ‘ibadetima je zabrana i zaustavljanje.”

Definicija širka:

الشرك: هو اتخاذ الشريك مع الله جل وعلا في الربوبية، أو في العبادة، أو في الأسماء والصفات.

“Širk je pripisivanje partnera ili ortaka Allahu u Gospodarstvu (rububijet), u obožavanju ili u Njegovim imenima i savršenim svojstvima.”

Šejh ‘AbdulLatif bin ‘AbdurRahman, da im se Allah obojici smiluje, kaže: “Širk je pripisivanje druga Allahu, subhanehu ve te’ala, u onome što zaslužuje samo On i što je samo Njegovo pravo, od ‘ibadeta, srčanog i vanjštinskog, kao što su: ljubav, potčinjenost, veličanje, strah, nada, pribjegavanje, tevekkul, prinošenje žrtve, pokornost i slično tome od ‘ibadeta. Onaj ko pripíše Allahu druga u bilo čemu od toga smatra se mušrikom prema svom Gospodaru, izjednačio je sa Njim nekog drugog od Njegovih stvorenja i učinio ga partnerom Allahu. Nije šart (uslov) u tome da vjeruje da taj učestvuje sa Allahom u gospodarstvu (rububijetu) ili da je samostalan u nečemu od toga.” (Ed-Durerus-Senijje, 12/205.)

Širk je tendid tj. izjednačavanje stvorenja sa Stvoriteljem, pa stoga tendid dijelimo na dvije kategorije:

1. التنديد المطلق (potpuno izjednačavanje stvorenja sa Allahom tj. veliki širk)
2. مطلق التنديد (minimalno izjednačavanje stvorenja sa Allahom tj. mali širk)

Kaže Uzvišeni Allah:

فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“Zato, ne činite druge Allahu ravnim, a znate (da vas je On stvorio).” (El-Bekara, 22)

وَعَنْ إِبْنِ مَسْعُودٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ؟ قَالَ: أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدَاءً، وَهُوَ خَلَقَكَ.

Prenosi Ibn Mes'ud, *radijallahu 'anhu*, da je upitao Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*: “Koji je grijeh najveći?” Reče: “Da Allahu pripíšeš druga, a On te je stvorio!” (Buhari i Muslim)

Što se tiče riječi Uzvišenog:

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

“Mesdžidi (mjesto padanja na sedždu) su Allaha radi, i ne molite se, pored Allaha, nikome!” (El-Džinn, 18)

U tom pogledu postoje dvije vrste dove:

- دعاء المسألة (dova traženja riječima)
- دعاء العبادة (dova 'ibadeta)

Du'au-l-mes'ele je da rob od Allaha traži da mu otkloni neku nedaću, da mu podari uputu, izdržljivost u vjeri i tome slično.

Du'au-l-'ibadeh je da rob od Allaha traži praktičnim ibadetima poput namaza, sedžde, klanja, strahopoštovanja i slično. Svaka dova 'ibadeta je dova traženja kao što i iz svake dove traženja riječima proizilazi dova 'ibadeta.

Sada kada smo shvatili ovu podjelu, uzet ćemo primjer iz ajeta:

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

“Mesdžidi (mjesto padanja na sedždu) su Allaha radi, i ne molite se, pored Allaha, nikome!” tj. “i ne molite se, pored Allaha, nikome!”

Ove riječi obuhvataju i dovu traženja i dovu 'ibadeta. Kaže Es-Sa'di:

أي: لا دعاء عبادة، ولا دعاء مسألة

“Tj. ne dovom 'ibadeta i ne dovom traženja.”

Na kraju, autor spominje zabranu da se ne smije obožavati **ni poslanik ni vjerovjesnik**. Dolazimo do mes'ele (šerijatskog pitanja), koja je razlika između poslanika i vjerovjesnika?

a) Vjerovjesnik je onaj ko je poslan vjernicima, da bi obnovio poslanstvo Poslanika prije njega.

b) Poslanik je onaj ko je poslan nevjerničkom narodu, sa novim vjerezakonom (šerijatom).

الثالثة:

أَنَّ مَنْ أَطَاعَ الرَّسُولَ، وَوَحَّدَ اللَّهَ لَا يَجُوزُ لَهُ مَوَالاةُ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَلَوْ كَانَ

أَقْرَبَ قَرِيبٍ؛ وَالِدَلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: {لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيَدْخُلُهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ}

[المجادلة: 22].

TREĆE: Onome ko se pokorava Allahovom Poslaniku, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, i iskazuje Allahu jednoću, nije dozvoljeno da prijateljuje sa onima koji se Allahu suprotstavljaju, pa makar to bio neko ko je njegov najbliži. Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allāha:

“Ne treba da ljudi koji vjeruju u Allaha i u Sudnji dan budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Njegovom Poslaniku suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svjetlom Svojim ih osnažio, i On će ih uvesti u džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, da u njima vječno ostanu. Allah je njima zadovoljan, a i oni će biti zadovoljni Njime. Oni su Allahova stranka, a Allahova stranka će, sigurno, pobijediti (uspjeti)”. (El-Mudžadela, 22)

Postoje dvije vrste muvalata tj. prijateljstva:

1. الموالاة الكبرى (veliko prijateljevanje – ovo izvodi iz vjere)
2. الموالاة الصغرى (manji oblik prijateljstva – ovo ne izvodi iz vjere, ali je grijeh)

Rekao je šejhu-l-Islam ibn Tejmije, *rahimehullah*:

أصلُ الموالاة هي المحبة

“Osnova muvalata (prijateljavanja) jeste ljubav.”

Četiri osnovna muvalata tj. prijateljstva koja izvode iz vjere:

1. Voljeti nevjernike radi dina tj. vjere (ovdje se može dodati i to, da sustezanje od negacije islama onima koji čine širk, dovodi do ljubavi prema istima, kao što je npr. ljubav prema *rafidijama*);
2. Potpomaganje nevjernika protiv muslimana;
3. Slaganje sa njihovom vjerom kao i neproglašavanje njih nevjernicima;
4. Slijeđenje njihove vjere ili nekih od vjerskih propisa (primjenjivanje njihovih zakona kao i obilježavanja njihovih nevjerničkih praznika).

Kaže Uzvišeni:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

“O vjernici, ne uzimajte za prijatelje Jevreje i kršćane! Oni su jedni drugima prijatelji! A njihov je onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati.” (El-Ma’ida, 51)

Ibn Hazm, *rahimehullah*, kaže:

وَصَحَّ أَنَّ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى { وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ } إِنَّمَا هُوَ عَلَى ظَاهِرِهِ بَأَنَّهُ كَافِرٌ مِنْ جُمْلَةِ الْكُفَّارِ فَقَطْ - وَهَذَا حَقٌّ لَا يَخْتَلَفُ فِيهِ إِثْنَانٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

“Ispravno je da je značenje riječi Uzvišenog Allaha ‘...a njihov je onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati...’ upravo ono na što u vanjštini

upućuju, tj. da je on nevjernik kao i ostali nevjernici. Ovo je istina po pitanju koje se ne razilaze dva muslimana.” (Muhalla, 11/138)

Imam Ibn Džerir et-Taberi, *rahimehullah*, komentarišući ovaj ajet, kaže: “Onaj koji ih za zaštitnike uzme i pomogne ih protiv vjernika, takav je sljedbenik njihove vjere...” (Tefsir Ibnu Džerir, 10/400)

‘Abdur-Rahman es-Sa’di, *rahimehullah*, kaže u komentaru gore spomenutog ajeta:

لأن التولي التام يوجب الانتقال إلى دينهم. والتولي القليل يدعو إلى الكثير، ثم يتدرج شيئاً فشيئاً، حتى يكون العبد منهم.

“Potpuni ‘teveli’ bez sumnje za sobom povlači prelazak u njihovu vjeru, dok djelimični ‘teveli’ polahko vodi i poziva u potpuni, zatim se malo-pomalo povećava sve dok rob ne postane jedan od njih.” (Tejsirul-Kerimir-Rahman, 1/427)

Kaže Uzvišeni:

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ^ط وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ
إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً

“Neka vjernici za prijatelje ne uzimaju nevjernike mimo vjernika, a ko to čini, sa Allahom nema ništa! Izuzev ako se time od njih štitite!” (Alu-‘Imran, 28)

Spomenuli smo i nevjerničke praznike, koje nije dozvoljeno obilježavati niti ih čestitati nekome, zato što se time podržava ono na čemu su od zablude, kao i to, da je čestitanje jedna od vrsta zadovoljstva sa onim na čemu su od batila.

Rekao je Ebu Hafs En-Nesefi, *rahimehullah*:

لَوْ أَنَّ رَجُلًا عَبَدَ اللَّهَ خَمْسِينَ سَنَةً ثُمَّ جَاءَ يَوْمَ النَّيْرُوزِ، وَأَهْدَى لِبَعْضِ الْمُشْرِكِينَ بَيْضَةً يُرِيدُ بِهِ تَعْظِيمَ ذَلِكَ الْيَوْمِ فَقَدْ كَفَرَ، وَحَبِطَ عَمَلُهُ.

“Kada bi čovjek obožavao Allaha pedeset godina, a potom poklonio nevjerniku jaje na dan njihovih praznovanja, želeći uveličati i obilježiti taj dan, počinio bi nevjerstvo i njegova djela bi bila poništena.”

Rekao je Ibn Kajjim, *rahimehullah*:

وَأَمَّا التَّهْنِئَةُ بِشَعَائِرِ الْكُفْرِ الْمُخْتَصَّةِ بِهِ فَحَرَامٌ بِالْإِتْفَاقِ مِثْلَ أَنْ يَهْتَمُّ بِأَعْيَادِهِمْ وَصَوْمِهِمْ، فَيَقُولُ: عِيدٌ مَبَارَكٌ عَلَيْكَ، أَوْ تَهْنَأُ بِهَذَا الْعِيدِ، وَنَحْوَهُ، فَهَذَا إِنْ سَلِمَ قَائِلُهُ مِنَ الْكُفْرِ فَهُوَ مِنَ الْمَحْرَمَاتِ، وَهُوَ بِمَنْزِلَةِ أَنْ يَهْتَمُّ بِسُجُودِهِ لِلصَّلِيبِ، بَلْ ذَلِكَ أَعْظَمُ إِثْمًا عِنْدَ اللَّهِ وَأَشَدُّ مَقْتًا مِنَ التَّهْنِئَةِ بِشُرْبِ الْخَمْرِ وَقَتْلِ النَّفْسِ وَارْتِكَابِ الْفَرْجِ الْحَرَامِ وَنَحْوِهِ. وَكَثِيرٌ مِمَّنْ لَا قَدَرَ لِلدِّينِ عِنْدَهُ يَقَعُ فِي ذَلِكَ، وَلَا يَدْرِي قُبْحَ مَا فَعَلَ، فَمَنْ هُنَا عَبْدًا بِمَعْصِيَةٍ أَوْ بَدْعَةٍ أَوْ كُفْرٍ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِمَقْتِ اللَّهِ وَسَخَطِهِ.

“Što se tiče čestitanja nevjerničkih obilježja, to je haram po konsenzusu, poput čestitanja njihovih praznika. Ko im kaže: Sretan praznik ili čestita na drugi način, takav je onda, ukoliko se spasi kufra, onda je počinio haram, jer je takav postupak **poput čestitanja njima na činjenju sedžde krstu**. Štaviše, pomenuti postupak (čestitanje njihovih praznika) je gori od toga da im se čestita na pijenju alkohola, ubijanju ili činjenju zinaluka. Veliki broj onih koji ne uvažavaju svoju vjeru upadaju u ovu stvar, ne znajući ružnoću postupka kojeg čini. Onaj ko čestita robu na grijehu, novotariji ili kufriu takav se izložio Allahovoj mržnji i srdžbi.”

Manji oblik prijateljstva, koji ne izvodi iz vjere, ali je zabranjen jeste sve ono što se iskazuje kroz oblik poštovanja, pohvale (*tevkir*) ili pak veličanje (*ta'zim*) nevjernika.

Nije dozvoljeno laskati i dodvoravati se nevjernicima, oponašati ih ili im ukazivati počast.

اعْلَمْ أَرْشَدَكَ اللهُ لِبَطْعَتِهِ، أَنَّ الْحَنِيفِيَّةَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ، مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ.
وَبِذَلِكَ أَمَرَ اللهُ جَمِيعَ النَّاسِ، وَخَلَقَهُمْ لَهَا؛ كَمَا قَالَ تَعَالَى: {وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ} [الذاريات: 56].

Znaj, Allah te uputio na pokornost Njemu, da se hanifijjet, Ibrahimov millet (vjera) očituje u robovanju (činjenju 'ibadeta) Jedinom Allahu, iskreno mu vjeru ispovjedajući, što je Uzvišeni Allah naredio svim ljudima i radi toga ih stvorio, kao što je i rekao:

“Džinne i ljude nisam stvorio (ni zbog čega drugog), osim da mi 'ibadet čine.” (Ez-Zarijat, 56)

Autor spominje *hanifijjet*, pa je značenje riječi *hanif*:

المائل عن الشرك قصدا إلى التوحيد

“Onaj koji je okrenut od širka, usmjeren ka tevhidu.”

Rekao je Uzvišeni:

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“Ibrahim nije bio ni Jevrej ni kršćanin, već je bio hanif, musliman, i nije bio od mušrika.” (Alu-‘Imran, 67)

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“Ja okrećem lice svoje, kao pravi vjernik (hanif), prema Onome Koji je nebesa i zemlju stvorio i ja nisam od mušrika.” (El-En’am, 79)

Kao i riječi Uzvišenog:

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ^ط وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ^ج

“Reci: Ovo je moj put: ja pozivam Allahu, imajući jasne dokaze ja i onaj ko me slijedi, i neka je hvaljen Allah, a ja nisam od mušrika.” (Jusuf, 108)

Rekao je Et-Taberi u vezi riječi: **“ja nisam od mušrika.”**:

وأنا بريءٌ من أهل الشرك به , لست منهم ولا هم مني.

“Ja se odričem od onih koji Mu širk čine, ja nisam od njih, niti su oni od mene.”

وَمَعْنَى {يَعْبُدُونَ}: يُوحِدُونَ، وَأَعْظَمُ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ التَّوْحِيدُ، وَهُوَ: إِفْرَادُ اللَّهِ بِالْعِبَادَةِ. وَأَعْظَمُ مَا نَهَى عَنْهُ الشِّرْكُ، وَهُوَ: دَعْوَةٌ غَيْرُهُ مَعَهُ، وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى {وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا} [النساء: 35].

Riječ “ja’budun” (robuju, čine ‘ibadet) znači: “juvehhidun”

(priznavanje i iskazivanje Allahove jednoće (tevhida) u svemu). Najveličanstvenije što je Uzvišeni Allah naredio je tevhid, a on znači: izdvajanje Allaha (činjenje Allaha jednim) u 'ibadetu. A najvažnije što je Uzvišeni Allah zabranio je širk, a to je: činjenje 'ibadeta nekom drugom pored Njega.

Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

“I obožavajte Allaha i ne pridružujte Njemu ništa!” (En-Nisa, 35)

Tevhid dolazi iz korijena riječi: *vehhade, juvehhidu, tevhiden*; što znači učiniti nešto jednim.

Ibn 'Abbas, *radijallahu 'anhu* je rekao:

كل ما ورد في القرآن من العبادة فمعناها التوحيد

“Sve što se spominje od 'ibadeta u Kur'anu znači tevhid.”

Tevhid dijelimo na tri vrste:

1. توحيد الربوبية (Allahova jednoća u Njegovim djelima),
2. توحيد الألوهية (Allahova jednoća kroz djela njegovih robova),
3. توحيد الأسماء والصفات (Allahova jednoća u Njegovim imenima i svojstvima).

Tevhidur-rububijje, tj. tevhid (Allahovo jedinstvo, jednoća) u gospodarstvu, a on znači činjenje Allaha Jednim u Njegovim djelima, poput stvaranja, vlasti, upravljanja, opskrbljivanja, propisivanja zakona itd., zbog riječi Uzvišenog:

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تُتَّقُونَ

“Reci: ‘Ko vas opskrbljuje sa neba i zemlje, ili ko vlada sluhom i vidom i ko izvodi živo iz mrtvog i mrtvo iz živog i ko upravlja i ko upravlja svime?’ Oni će reći: ‘Allah’, a ti reci: ‘Zar se nećete bojati?’” (Junus, 31)

Dokaz da samo vjerovanje u tevidu-rububijje nije dovoljno da bi čovjek postao musliman, jeste ajet u kojem kaže Uzvišeni Allah:

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ

“Ako ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju, sigurno će reći: ‘Allah!’” (Ez-Zumer, 38)

Ibn Kesir, *rahimehullah*, kaže u komentaru ovog ajeta:

يعني : [أن] المشركين كانوا يعترفون بأن الله هو الخالق للأشياء كلها ، ومع هذا يعبدون معه غيره ، مما لا يملك لهم ضرا ولا نفعاً.

“Znači da su mušrici priznavali da je Allah stvoritelj svega, i pored toga su uz Njega obožavali druga (božanstva), ono što im ne može naštetiti niti korist donijeti.”

Tevhidul-uluhijje, tj. tevid (Allahova jednoća, jedinstvenost) u božanstvu, a on znači činjenje Allaha jednim kroz djela robova, poput namaza, klanja, zavjetovanja, zbog riječi Uzvišenog:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

“Samo Tebi ‘ibadet činimo i samo od Tebe pomoć molimo.” (El-Fatiha, 5)

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Reci: ‘klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova.’” (El-En’am, 162)

Tevhidul-esma’i ves-sifat, tj. tevhid (Allahova jednoća) u imenima i svojstvima, što znači (zahtjeva) da opisujemo Allaha onim čime je Sam Sebe opisao u Svojoj knjizi ili na jeziku Svog Poslanika, **bez** iskrivljavanja značenja (*tahrif*), negacije (*ta’til*), preispitivanje kakvoće (*tekjif*), poređenja (*temsil*) i **bez** (*tefvida*) prepuštanju znanja o jezičkom značenju riječi samo Allahu, zbog Njegovih riječi:

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا ۖ وَذُرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“I samo Allahu pripadaju najljepša imena, njima Ga molite i ostavite one koji zastranjuju u Njegovim imenima.” (El-E’raf, 180)

Mufessiri (komentatori Kur’ana) se razilaze po pitanju značenja riječi **“zastranjuju”**, pa kaže Imam et-Taberi, *rahimehullah*:

واختلف أهل التأويل في تأويل قوله (يلحدون).
فقال بعضهم: يكذبون.

وقال آخرون: معنى ذلك: يشركون.

“Razišli su se učenjaci u pogledu značenja riječi ‘julhidun - zastranjuju’. Pa su neki rekli ‘jukezibun’ tj. poriču ili negiraju, dok su drugi rekli da je u značenju ‘jušrikun’ tj. pridružuju.”

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

“Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi.” (Eš-Šura, 11)

Rekao je Imam Malik, *rahimehullah*:

الْإِسْتِوَاءُ مَعْلُومٌ وَالْكَيفُ مَجْهُولٌ وَالْإِيْمَانُ بِهِ وَاجِبٌ وَالسُّؤَالُ عَنْهُ بِدَعَةٍ.

“Uzdizanje je poznato, kakvoća je nepoznata, vjerovanje u njega je obaveza a pitanje o njemu je novotarija.”

Pravilo!

توحيد الربوبية مستلزم لتوحيد الألوهية

“Tevhidur-rububijje neminovno povlači za sobom tevhidul-uluhijje.”

Ovo znači, da svako ko potvrdi tevhidur-rububijje tj. prizna da je Allah Jedini Stvoritelj, Opskrbitelj, Onaj ko upravlja svime, na njemu je obaveza da prizna da je Allah Jedini koji zaslužuje da mu se čini ‘ibadet!

Kaže Uzvišeni Allah:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ

“O ljudi, obožavajte Gospodara svoga, Koji je stvorio vas...” (El-Bekara, 21)

Suprotno tevhidu stoji širk, koji poništava tevhid. Navest ćemo neke od vrsta širka kroz svaku vrstu posebno.

Širk je u jezičkom značenju izveden od pojmov (المشاركة), što znači saučesništvo u nečemu, partnerstvo, ili imanje udjela u nečemu.

1. Veliki širk

Definicija:

الشرك: هو اتخاذ الشريك مع الله جل وعلا في الربوبية، أو في العبادة، أو في الأسماء والصفات.

“Širk je pripisivanje partnera ili ortaka Allahu u Gospodarstvu (rububijet), u obožavanju ili u Njegovim imenima i savršenim svojstvima.”

Rekao je Uzvišeni Allah:

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

“Kada Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: ‘O sinko moj, nemoj Allahu nikog pridruživati, jer zaista je širk ogromna nepravda’.” (Lukman, 13)

فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾ حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخَطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ

“...pa klonite se prljavštine kumira i klonite se lažna govora! (30) iskazujući Allahu čistu predanost, ne pridružujući Mu u obožavanju nikoga! A onaj ko Allahu pridružuje druge - kao da je s neba pao, pa ga ptice razgrabile, ili ga vjetar u daleki predio otpuhao.” (Hadž, 30-31)

Obrati pažnju na ovaj slikovit primjer kojeg navodi Uzvišeni Allah, dakle onaj ko Allahu pridružuje druge je poput onoga koji je pao s neba i ne samo to, nego su ga još ptice razgrabile ili ga je pak vjetar u daleki predio otpuhao. Postavlja se pitanje, šta bi ostalo od insana

kojeg bi zadesilo nešto poput ovoga? Odgovor je ništa, isto kao što onome koji Allahu pridružuje druge neće ostati ništa od islama, jer je time postao mušrik tj. mnogobožac.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

“Allah, doista, neće oprostiti da Mu se širk učini, a oprostiti će sve ispod toga kome On hoće!” (En-Nisa, 116)

وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“A da su oni širk činili – sigurno bi im propalo ono što su radili.”
(El-En’am, 88)

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

“Ko učini širk Allahu, Allah će mu ulazak u džennet zabraniti i boravište njegovo će džehennem biti; a nevjernicima niko neće pomoći.” (El-Ma’ide, 72)

Prenosi Džabir ibn ‘Abdullah da je čuo Poslanika, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, da je rekao:

مَنْ لَقِيَ اللَّهَ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ لَقِيَهُ يُشْرِكُ بِهِ دَخَلَ النَّارَ

“Ko sretne Allaha, ne čineći mu širk ni u čemu – ući će u džennet, a ko ga sretne, čineći mu širk u bilo čemu – ući će u Vatru.” (Muslim)

Na osnovu spomenutog, kažemo da postoji pet glavnih karakteristika velikog širka:

a) Mušrik je nepravedan prema svom Gospodaru ogromnom nepravdom;

- b) Allah neće oprostiti mušriku, koji umre bez pokajanja od njegovog širka;
- c) Allah će poništiti sva dobra djela mušrika;
- d) Mušriku je zabranjen ulazak u džennet, a njegov vječni boravak će biti u Vatri;
- e) Veliki širk izvodi počinioca iz vjere.

Rekao je Ebu Muhammed, Allah ga sačuvao:

“Ako veliki širk ništi sva djela, kao što nas je Allah o tome obavijestio, a u značenje dobrih djela prije svega ulaze tevhid i islam, pa kako onda da mušriku ostane opis islama?!”

Rekao je šejh Sulejman bin ‘Abdullah bin Muhammed bin ‘AbdulVehhab, *rahimehullah*:

فاعلم أن الشرك ينقسم ثلاثة أقسام بالنسبة إلى أنواع التوحيد

“Znaj da se širk dijeli na tri vrste obzirom na vrste tevhida.” (Tejsirul-Azizil-Hamid, 43)

Širk u tevhidu Imena i Svojtava može biti u poistovjećivanju Stvoritelja sa stvorenjem.

- Kao što rade “*mušebbihe*”, govoreći: ‘*Ruka poput moje ruke, Sluh poput mog sluha, Vid kao moj vid itd.*’
- Na način izvođenja imena za lažna božanstva, kao što su mušrici izveli ime El-Lat od *El-Ilah*, i El-‘Uza od *El-‘Aziz*;
- Širk rafidija i sufija koji imaju uvjerenje da živi ili mrtvi neograničeno čuju, nezavisno od mjesta i vremena.
- Širk džehmijja koji poriču sva Allahova Imena i Svojtva.

Za njih je rekao Imam Buhari, *rahimehullah*:

وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ: إِنَّ الْجَهْمِيَّةَ هُمُ الْمَشْبَهَةُ، لِأَنَّهُمْ شَبَّهُوا رَبَّهُمْ بِالصَّنَمِ، وَالْأَصَمِّ، وَالْأَبْكَمِ
الَّذِي لَا يَسْمَعُ، وَلَا يَبْصُرُ، وَلَا يَتَكَلَّمُ، وَلَا يَخْلُقُ

“Rekli su neki od učenih: ‘Doista su džehmijje mušebbihe (tj. oni koji poistovjećuju Stvoritelja sa stvorenjima), zato što svog Gospodara upoređuju sa kipom, sa gluhim i nijemim koji ne čuje, ne vidi, ne govori i ne stvara.”

Širk u rububijetu jeste kada čovjek ima uvjerenje da neko drugi pored Allaha stvara i upravlja, tj. da Allah nije sam koji vlada i upravlja, odnosno da ima sudruga i tome slično.

- Širk negacije, kao što je to faraon govorio:

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى

“**‘Ja sam gospodar vaš najveći!’ – on je rekao.**” (En-Nazi’at, 24)

- Širk onoga koji se prepirao sa Ibrahimom, *‘alejhi selam*:

إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ

“**Kada Ibrahim reče: ‘Moj Gospodar je onaj koji oživljava i usmrćuje.’, on odgovori: ‘Ja oživljavam i usmrćujem.’**” (El-Bekara, 258)

- Širk onih koji vjeruju da neko pored Allaha zna skriveno tj. gajb;
- Širk onih koji stvaranje i upravljanje pripisuju prirodi;

- Širk svakoga ko vjeruje da bilo ko mimo Allaha ima pravo propisivati zakone, dozvoljavati zabranjeno (*tahlil*) ili zabranjivati dozvoljeno (*tahrim*).

Kaže Uzvišeni:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ

“Zar oni imaju božanstva (šuraka’) koji su im od dina propisali ono što Allah nije dozvolio?” (Eš-Šura, 21)

Rekao je Ibn Kesir, *rahimehullah*:

أي : هم لا يتبعون ما شرع الله لك من الدين القويم ، بل يتبعون ما شرع لهم شياطينهم من الجن والإنس - من التحليل والتحریم.

“Tj. oni ne slijede ispravnu vjeru koju ti Allah propisuje, nego slijede ono što im propišu njihovi šejtani od džina i ljudi; zabranjujući halal, a dozvoljavajući haram.”

U ovo spada svaki oblik potpomaganja, biranja (glasanja) ili slijedenja takvih zakona.

Također kaže Uzvišeni Allah:

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ

“On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisao Nuhu i ono što objavljujemo tebi...” (Eš-Šura, 13)

Kaže Uzvišeni:

أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ

“Samo Njemu pripada stvaranje i naredba.” (El-E'raf, 54)

Rekao je El-Begavi u komentaru ovog ajeta:

له الخلق لأنه خلقهم وله الأمر ، يأمر في خلقه بما يشاء

“Njemu pripada stvaranje zato što ih je On stvorio, i njemu pripada naredba, zato što im On naređuje ono što On želi.”

Es-Sa'di kaže:

والأمر المتضمن للشرائع والنبوات

“Naredba obuhvata vjerozakone i vjerovjesništvo.”

Dakle svaki musliman mora da vjeruje, da je Allah Jedini Stvoritelj i Jedini Sudija. Stoga, stvaranje i suđenje, kao i propisivanje zakona pripada samo Njemu i On u tome nema sudruga. Onaj ko Allahu pripiše druga u stvaranju, suđenju ili u propisivanju zakona postaje mušrik.

Širk u uluhijetu ili 'ibadetu je da usmjeriš bilo koju vrstu 'ibadeta nekom drugom mimo Allaha, poput dove, prinošenja žrtve, zavjetovanja, traženja pomoći od mrtvih itd.

- Širk glasača na demokratskim izborima;

Islamski pravni sistem se odlikuje nad ostalim pravnim sistemima i kao takav nudi sveobuhvatna rješenja. Islam je sastavljen od zakona, te unutar islamskog pravnog sistema postoje različita prava, poput; bračnog prava, imovinskog prava, kaznenog prava i tome slično. Sličnu strukturu posjeduju demokratski zakoni, samo što oni nisu zasnovani na Kur'anu i Sunnetu. Podržavati (*glasati, birati*) druge zakone mimo islamskog vjerozakona, jeste jednako kao biranje druge vjere mimo vjere islama.

- Širk onoga koji slijedi drugi zakon mimo Allahovog zakona;

Rekao je šejh Muhammed el-Emin eš-Šinkiti, *rahimehullah*:

الإشراك بالله في حكمه، والإشراك به في عبادته كلها بمعنى واحد، لا فرق بينهما البتة، فالذي يتبع نظاماً غير نظام الله، وتشريعاً غير تشريع الله، كالذي يعبد الصنم ويسجد للوثن، ولا فرق بينهما البتة بوجه من الوجوه، فهما واحد، وكلاهما مشرك بالله.

“Širk Allahu u Njegovom hukmu i širk Njemu u ‘ibadetu Njemu su jednog značenja, i među njima nema nikakve razlike, jer onaj koji slijedi neki drugi zakon (nizam) mimo Allahovog nizama, i drugo zakonodavstvo mimo Allahovog zakonodavstva je poput onoga koji čini ‘ibadet kipu i čini sedždu idolu. Među njima nema nikakve razlike u bilo kom pogledu. Oboje je jedno te isto, i obojica su mušrici Allahu.” (Adva‘ul-Bejan, 7/48, Šamilah)

- Širk mutehakima tj. onoga ko traži presudu od taguta;

Kaže Uzvišeni:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا نُزِّلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

“Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se tebi objavljuje i što je objavljeno prije tebe, hoće (žele) da se sude pred tagutom, a naređen im je kufr u njega, a šejtan želi da ih odvede u daleku zabludu.” (En-Nisa, 60)

Kao dodatna pouka iz spomenutog ajeta jeste i to da se pukom tvrdnjom kroz riječi ‘jez‘umune’ tj. **‘koji tvrde’** ne ostvaruje suština imana, kao i to da je sama želja za širkom, širk, pa se zato spominje ‘juridune’ tj. **‘hoće (žele)’**.

- Širk onoga koji traži *šefa'*at tj. zauzimanje, poput traženja dove ili posredništva od mrtvih, poput riječi: 'O ti i ti, zamoli svog Gospodara da mi izliječi bolesnog.'

Kaže Uzvišeni:

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

“Oni koji su uzeli mimo Allaha zaštitnike kažu: ‘Obožavamo ih samo da nas Allahu približe.’ Allah će im presuditi oko onoga u čemu se razilaze. Allah neće uputiti onoga ko je lažov, nevjernik.”
(Ez-Zumer, 3)

- Širk u pokornosti tj. pokoravati se vladarima ili učenjacima u dozvoljavanju zabranjenog (*haram*) i zabranjivanju dozvoljenog (*halal*);

Kaže Uzvišeni Allah:

اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا ۗ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۗ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

“Oni su, pored Allaha, uzeli svećenike svoje i monahe svoje za erbabe (gospodare), i Mesiha, sina Merjemina, a nije im bilo naređeno osim da obožavaju samo jednoga Boga. Nema dostojnoga obožavanja osim Njega. Slavljen neka je On, šta Mu pridružuju!” (Et-Tevbe, 31)

Od ‘Adijja ibn Hatima se prenosi da je čuo Vjerovjesnika, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, kako uči ajet: **“Uzeli su svoje monahe i svećenike za erbabe (gospodare) mimo Allaha...”**, pa mu je rekao: ‘Mi ih, zaista,

nismo obožavali.’ Rekao je: ‘Zar oni nisu zabranjivali ono što je Allah dozvolio, a dozvoljavali ono što je Allah zabranio, i vi biste im se u tome pokorili!’ ‘Da’, rekao je (Adijj). ‘E to vam je obožavanje njih.’ (Zabilježio ga je Ahmed i et-Tirmizi i ocijenio ga kao dobar.)

Sad kada smo vidjeli neke primjere velikog širka, veoma je važno spomenuti da je jedino opravdanje za onoga ko upadne u veliki širk – prisila! Onaj ko upadne u veliki širk, bilo govorom ili djelima, ne opravdava se neznanjem (*džehl*), slijepim slijedenjem (*taklid*), pogrešnim tumačenjem (*te‘vil*) već jedino što biva opravdanje jeste prisila, pod uslovom, da mu je srce smireno u imanu. Dokaz su riječi Uzvišenog Allaha:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ
صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

“Ko zanevjeruje u Allaha, nakon svog imana – osim ako bude prisiljen, a srce mu ostane smireno u vjeri, a one koji otvore svoja prsa kufri stići će srdžba Allahova i njih čeka patnja velika.” (En-Nahl, 106)

Uzvišeni Allah je izuzeo (*el-istisna*) samo onoga ko je suštinski prisiljen. Dakle u velikom širku i velikom kufri nije opravdan osim onaj ko je prisiljen, a srce mu ostane smireno u vjeri. Isto kao što i šala nije opravdanje ukoliko osoba izgovori riječi kufra.

Kaže Uzvišeni Allah:

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۗ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ

“A ako ih zapitaš, oni će, sigurno reći: ‘Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.’ Reci: ‘Zar ste se Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovu rugali?’” (Et-Tevbe, 65)

Rekao je šejhul-Islam ibn Tejmije, rahimehullah:

وهذا نصُّ في أنَّ الاستهزاء بالله وآياته ورسوله كفر

“Ovo je dokaz da je ismijavanje sa Allahom i Njegovim ajetima i Njegovim Poslanikom kufr.”

2. Mali širk

Definicija:

ما أتى في النصوص أنه شرك ، ولم يصل إلى حد الشرك الأكبر

“Sve ono što se spominje u šerijatskim tekstovima kao širk, a nije dostiglo stepen velikog širka.”

Ili:

هو كل ما نهى عنه الشرع مما هو ذريعة إلى الشرك الأكبر، ووسيلةٌ للوقوع فيه، وسماه الله ورسوله شركاً

“Sve ono što je u šerijatu zabranjeno zbog toga što vodi ka velikom širku i što je sredstvo kojim se upada u veliki širk, a Allah i Njegov Poslanik su ga nazvali širkom.”

Neki primjeri malog širka:

a) Zaklinjanje nečim drugim mimo Allaha, *subhanehu ve te'ala*;

Prenosi se da je Allahov Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, rekao:

مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ

“Ko se zakune nečim drugim mimo Allaha – počinio je širk.” (Ebu Davud i Tirmizi)

b) Rija' (minimalno pretvaranje, jer puno pretvaranja ne radi osim munafik);

Prenosi se da je Allahov Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, rekao: "Hoćete li da vas obavijestim čega se za vas plašim više od Mesiha Dedžala?" "Da, Allahov Poslaniče", odgovorili su. "Sakrivenog pridruživanja (širka). Čovjek ustane pa klanja i uljepša namaz kada vidi da ga neko posmatra." (Ahmed)

c) Rečenica: "Što hoće Allah i ti."

عن ابن عباس رضي الله عنهما أن رجلاً قال للنبي صلى الله عليه وسلم: ما شاء الله وشئت، فقال: أ جعلتني لله نداً؟ ما شاء الله وحده

Prenosi se od Ibn Abbasa, *radijallahu 'anhuma*, da je došao čovjek i rekao Vjerovjesniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*: "Ono što hoće Allah i ti." Pa mu je rekao: "Zar si mene uporedio sa Allahom? Kako Allah Jedini hoće." (Bilježi Nesa'i)

فَإِذَا قِيلَ لَكَ: مَا الْأُصُولُ الثَّلَاثَةُ الَّتِي يَجِبُ عَلَى الْإِنْسَانِ مَعْرِفَتُهَا؟

Kada budeš upitan:

"Koja su to tri temelja koja je čovjek dužan poznavati?"

Ovo su tri temelja, za koja će rob biti upitan u kaburu. Ko je tvoj Gospodar? Koja je tvoja vjera? Ko je tvoj Poslanik? Zbog ovoga svaki musliman bi trebao da uloži maksimalan trud u izučavanju ovih pitanja kao i rad po onome što proizilazi iz svega toga.

El-Bera' ibn 'Azib prenosi riječi Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*:

وَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ فَيَقُولُ: رَبِّيَ اللَّهُ. فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا دِينُكَ فَيَقُولُ: دِينِي الْإِسْلَامُ. فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ قَالَ فَيَقُولُ: هُوَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

“Umrinom u kaburu će doći dva meleka, sjesti pored njega i reći mu (upitati ga): ‘Ko ti je Gospodar?’ Odgovorit će: ‘Moj je Gospodar Allah.’ Upitat će ga: ‘Koje si vjere?’ ‘Moja je vjera islam’, glasit će odgovor. ‘Ko je čovjek koji vam je poslan?’ Odgovorit će: ‘To je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem.’”
(Ebu Davud)

Enes, radijallahu ‘anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao:

الْعَبْدُ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ، وَتَوَلَّى وَذَهَبَ أَصْحَابُهُ حَتَّى إِنَّهُ لَيَسْمَعُ قِرْعَ نَعَالِهِمْ، أَنَّهُ مَلَكَانِ فَأَقْعَدَاهُ فَيَقُولَانِ لَهُ مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ. فَيَقَالُ انظُرْ إِلَى مَقْعَدِكَ مِنَ النَّارِ، أَبَدَلَكَ اللَّهُ بِهِ مَقْعَدًا مِنَ الْجَنَّةِ - قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَرَاهُمَا جَمِيعًا - وَأَمَّا الْكَافِرُ - أَوِ الْمُنَافِقُ - فَيَقُولُ لَا أَدْرِي، كُنْتُ أَقُولُ مَا يَقُولُ النَّاسُ. فَيَقَالُ لَا دَرِيْتَ وَلَا تَلَيْتَ. ثُمَّ يُضْرَبُ بِمِطْرَقَةٍ مِنْ حَدِيدٍ ضَرْبَةً بَيْنَ أُذُنَيْهِ، فَيَصِيحُ صَوْتًا يَسْمَعُهَا مَنْ يَلِيهِ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ.

“Kada se čovjek položi u grob i njegovi drugovi odu toliko, da on još čuje klepet njihove obuće, dođu mu dva meleka (Munkir i Nekir), posade ga i kažu mu: ‘Šta si govorio o ovom čovjeku?’ ‘Vjerujem da je on Allahov rob i Njegov Poslanik’ - odgovorit će on. ‘Pogledaj’, reći će mu se, ‘svoje mjesto u Džehennemu koje ti je Allah zamijenio mjestom u Džennetu.’ ‘On će ih’, kaže Vjerovjesnik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ‘vidjeti istovremeno oba.’ Što se tiče

nevjernika ili licemjera, oni će odgovoriti: ‘Ne znam. Ja sam govorio ono što je govorio svijet.’ Pa će mu se reći: ‘Ne znao i ne učio nikad (Kur’ana)!’ Zatim će biti jako udaren željeznim čekićem, između ušiju i kriknut će toliko da će to čuti svi blizu njega, izuzev ljudi i džinna.” (Buhari, Kitabu-l-džena’iz, 1338)

فَقُلْ: مَعْرِفَةُ الْعَبْدِ رَبِّهِ، وَدِينَهُ، وَنَبِيِّهِ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Reci:

“Da rob (čovjek) spozna svog Gospodara, svoju vjeru i da spozna svog Poslanika, Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem.”

Autor spominje, da čovjek spozna svog er-Rabba tj. Gospodara.

Dakle, kada se Allahovo ime ‘Er-Rabb’ spomene samostalno, obuhvata značenje riječi ili imena ‘El-Ilah’, ali kada se spomene uz ime ‘El-Ilah’ onda svako uzima svoje specifično značenje. Slično se odnosi na pojmove ‘miskin’, ‘fekir’, ‘islam’, ‘iman’.

U tom smislu će svaki čovjek biti pitan u kaburu: ‘Ko je tvoj Er-Rabb (Gospodar)?’ odnosno ‘Koga si obožavao?’.

Pravilo!

إذا اجتمعت افترقت وإذا افترقت اجتمعت

“Ukoliko su (spomenuti) zajednički onda se razlikuju (u značenju), a ako su (spomenuti) odvojeno onda se slažu u značenju.”

PRVI TEMELJ SPOZNAJA GOSPODARA

فَإِذَا قِيلَ لَكَ: مَنْ رَبُّكَ؟

Pa kada budeš upitan: *Ko ti je Gospodar?*

قُلْ: رَبِّيَ اللَّهُ الَّذِي رَبَّنِي، وَرَبِّيَ جَمِيعَ الْعَالَمِينَ بِنِعْمِهِ، وَهُوَ مَعْبُودِي لَيْسَ لِي مَعْبُودٌ سِوَاهُ، وَالِدَلِيلُ قَوْلِهِ تَعَالَى: {الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ} [الفاتحة: 2].

Reci: “Moj Gospodar je Allah, Koji me je odgojio i podučio, kao što je odgojio i podučio sve ostale svjetove iz Svoje darežljivosti. Ja samo Njega obožavam i nikoga više.”

Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allaha:

“Hvala Allahu, Gospodaru svjetova.” (El-Fatiha, 2)

وَكُلُّ مَنْ سِوَى اللَّهِ عَالَمٌ، وَأَنَا وَاحِدٌ مِنْ ذَلِكَ الْعَالَمِ.

Sve osim Allaha je stvoreni svijet i ja sam jedan dio tog svijeta.

Kao dokaz za riječi da je Allah, odgojitelj čitavog čovječanstva pisac je naveo riječi Uzvišenog: “**Hvala Allahu, Gospodaru svjetova**” što predstavlja savršenstvo, uzvišenost i veličanstvo Jedinog Allaha. “**Gospodara svjetova**” - znači njihovog Odgojitelja, Stvoritelja, Vladara, Onog Koji njima upravlja onako kako On hoće.

فَإِذَا قِيلَ لَكَ: بِمَ عَرَفْتَ رَبَّكَ؟

Kada budeš upitan:

“Po čemu si spoznao svoga Gospodara?”

فَقُلْ: بِآيَاتِهِ وَمَخْلُوقَاتِهِ، وَمِنْ آيَاتِهِ: اللَّيْلُ، وَالنَّهَارُ، وَالشَّمْسُ، وَالْقَمَرُ، وَمِنْ مَخْلُوقَاتِهِ
السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُونَ السَّبْعُ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَمَا بَيْنَهُمَا؛ وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: { وَمَنْ
آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ } [فصلت: 37].

Reci:

“Putem Njegovih znakova i stvorenja. Njegovi znaci su noć i dan, Sunce i Mjesec. Njegova stvorenja su sedam nebesa, sedam zemalja, ono što je na njima i ono što je između njih.”

Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

“Među znakovima su Njegovim noć i dan, i Sunce i Mjesec. Ne činite sedždu ni Suncu ni Mjesecu, već činite sedždu Allahu, Koji ih je stvorio, ako želite samo Njemu ibadet činiti.” (Fussilet, 37)

وقوله تعالى: { إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى
الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ
الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ } [الأعراف: 54].

Dokaz su i Njegove riječi:

“Vaš Gospodar je Allah, Koji je nebesa i zemlju u šest dana stvorio, a onda se nad 'Aršom uzvisio; On tamom noći prekriva dan, koji ga u stopu prati, a Sunce i Mjesec i zvijezde su pokorne Njegovoj naredbi. Samo Njemu pripada stvaranje i naredba! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova.” (El-E'raf, 54)

وَالرَّبُّ هُوَ الْمَعْبُودُ، وَالِدَلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: { يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ * الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ }
[البقرة: 21، 22].

A er-Rabb (Gospodar) je Onaj Koji se obožava (kome se 'ibadet čini).

Dokaz za to su Njegove riječi:

“O ljudi, činite 'ibadet svom Gospodaru, Koji je stvorio i vas i one prije vas, da biste Ga se bojali; Koji vam je zemlju učinio posteljom a nebo zdanjem; Koji s neba spušta kišu i čini da pomoću nje rastu plodovi, hrana za vas. I ne činite nikoga Allahu ravnim - a vi znate!” (El-Bekare, 21-22)

قَالَ ابْنُ كَثِيرٍ - رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى: اِخْتَلَقَ لِهَذِهِ الْأَشْيَاءِ هُوَ الْمُسْتَحَقُّ لِلْعِبَادَةِ.

Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, kaže:

“Onaj koji je stvorio sva ova stvorenja (pojave) zaslužuje da Mu se

robuje.”

Autor spominje: “**Po čemu si spoznao svoga Gospodara?**”. Postoje dvije vrste spoznaje (*ma’rifeta*):

- šerijatska spoznaja (*ma’rifetu-šer’ijje*)
- fitretska spoznaja (*ma’rifetu-kevnijje*)

Šerijatska spoznaja, obuhvata sve ono što se spozna putem šerijatskih tekstova i dođe se do istine.

Kaže Uzvišeni:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“O ljudi, obožavajte Gospodara svoga, Koji je stvorio vas i one prije vas, da biste bili bogobožazni. Koji vam je Zemlju posteljom, a Nebo zdanjem učinio; Koji s Neba spušta kišu i pomoću nje izvodi plodove, opskrbu vašu. I ne činite nikoga Allahu ravnim - a vi znate!” (El-Bekara, 21-22)

Dakle u ovom ajetu vidimo naredbu svim ljudima, da obožavaju Gospodara, Onoga koji je stvorio nas i one prije nas, pa je ovdje povezanost između *tevhida uluhijje* i *tevhida rububijje*. Ovim nas Allah navodi na razmišljanje, jer Onaj ko nas je stvorio Jedino zaslužuje da ga obožavamo, kao što u suprotnom značenju Allahov Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, navodi da je širk najveći grijeh, usljed činjenice jer nas je Allah stvorio:

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ - رَضِيَ اللهُ عَنْهُ - قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - أَيُّ الذَّنْبِ
أَعْظَمُ؟ قَالَ: أَنْ تُجْعَلَ لِلَّهِ نَدَاءً، وَهُوَ خَلَقَكَ.

Prenosi Ibn Mesud *radijallahu 'anhu*, da je upitao Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*: “Koji je grijeh najveći?” Reče: “Da Allahu pripíšeš druga, a On te je stvorio!” (Buhari i Muslim)

Fitretska spoznaja se odnosi na spoznaju kojoj nije prethodio šerijatski tekst, već je nešto što čovjek spozna fitrom tj. ljudskom prirodom. Uzvišeni Allah navodi primjer Iblisa, iz kojeg se vidi, da je Iblis znao da ga je Allah stvorio:

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ

“Ja sam bolji od njega; mene si od vatre stvorio, a njega od ilovače’ – odgovori on.” (El-E’raf, 12)

Rekao je Ibn Abbas, *radijallahu 'anhu*:

أول من قاس إبليس فأخطأ القياس ، فن قاس الدين بشيء من رأيه قرنه الله مع إبليس

“Prvi koji je uradio analogiju je Iblis - i pogriješio je u analogiji. Pa ko uradi analogiju vjere sa nekim njegovim mišljenjem Allah ga je uporedio s Iblisom.”

Rekao je jedan pjesnik:

وفي كل شيء له آية * * * تدل على أنه واحد

“U svakoj stvar je znak, koji upućuje da je On jedan.”

Što se tiče spoznaje Gospodara, postoji pet načina dokazivanja tj. uspostavljanja argumenta:

1. الميثاق (Ugovor)
2. الفطرة (Ljudska priroda)
3. العقل (Razum)
4. الآيات الكونية (Kosmički dokazi/znakovi)
5. الرسالة (Poslanica)

Dokaz po pitanju misaka (tj. obaveza koju su ljudi dali svome Gospodaru da će samo Njega obožavati ne čineći mu širk)

Kaže Uzvišeni Allah:

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ
 شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾ أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ
 قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ

“Kada je Gospodar tvoj iz kičmi sinova Adema izveo njihovo potomstvo i uzeo ih za svjedoke protiv sebe samih: ‘Zar nisam Ja vaš Gospodar?’ Rekoše: ‘Jesi! Svjedočimo!’ Da ne biste na Sudnjem danu rekli: ‘Mi o ovome ništa nismo znali!’ Ili da ne biste rekli: ‘Činili su širk samo naši preci ranije a mi smo potomstvo nakon njih! Zar ćeš nas uništiti zbog onoga što su činili mubtilun?!’” (El-E’raf, 172-173)

Pa se sa riječju *mubtilun* žele oni ‘koji su pridruživali’, tj. *mušrikun!* Ovdje je svaki mušrik mubtil i obratno.

Rekao je El-Kurtubi u komentaru **“Ili da ne biste rekli: ‘Činili su širk samo naši preci ranije a mi smo potomstvo nakon njih!...’”:**

ولا عذر للمقلد في التوحيد

“I nema opravdanja u tevhidu za slijepog sljedbenika.”

Dokaz po pitanju fitre (ljudski urođenog instinkta)

Kaže Uzvišeni Allah:

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

“Zato ti okreni lice svoje prema pravoj vjeri, kao hanif! To je Allahova fitra na kojoj je ljude stvorio, nema promjene Allahovom stvaranju. To je istinska vjera, ali većina ljudi ne zna.” (Er-Rum, 30)

Prenosi se od Ebu Hurejre, *radijallahu ‘anhu*, da je Allahov Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, rekao:

ما مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنصِّرَانِهِ، أَوْ يُمَجِّسَانِهِ

“Svako dijete se rodi u fitri (čistoj vjeri), pa ga njegovi roditelji učine Jevrejem, kršćaninom ili vatropoklonikom.” (Buhari)

Dokaz po pitanju akla (razuma)

Rekao je Uzvišeni Allah:

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

“Ko drugi izbjegava vjeru Ibrahimovu do onaj koji je malouman! Mi smo njega na ovome svijetu odabrali, pa će on i na drugom svijetu biti među dobrima.” (El-Bekara, 130)

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ

“I reći će: ‘Da smo slušali ili razmišljali, ne bismo među stanovnicima Džehennema bili!’” (El-Mulk, 10)

Dokaz po pitanju kosmičkih znakova ili dokaza (ar. ajaat)

Autor je koristio riječ ajaat, što je množina od ajet a jezičko značenje glasi:

العلامة على الشيء

“Znak koji ukazuje na nešto.”

Kao što je došlo u hadisu:

آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ

“Tri su znaka licemjera (munafika)...” (Buhari)

Kaže Uzvišeni Allah:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“O ljudi, obožavajte Gospodara svoga, Koji je stvorio vas i one prije vas, da biste bili bogobožni. Koji vam je Zemlju posteljom, a Nebo zdanjem učinio; Koji s Neba spušta kišu i s njom izvodi

plodove, opskrbu vašu. I ne činite nikoga Allahu ravnim - a vi znate!” (El-Bekara, 21-22)

Rekao je Katade, *rahimehullah* u vezi značenja riječi Uzvišenog “**a vi znate**”:

أي تعلمون أنّ الله خَلَقَكُمْ وخلق السموات والأرض, ثم تجعلون له أنداداً

“Tj. znajući da vas je Allah stvorio i da je stvorio nebesa i Zemlju a potom mu činite druge ravnim.”

Es-Sa’di, *rahimehullah*, komentariše riječi Uzvišenog “**a vi znate**” na sličan način, rekavši:

أن الله ليس له شريك, ولا نظير, لا في الخلق, والرزق, والتدبير, ولا في العبادة فكيف
تعبدون معه آلهة أخرى مع علمكم بذلك؟

“Doista Allah nema sudruga i nekog sličnog, ni u stvaranju, obskrbljivanju, upravljanju, a ni u ‘ibadetu. Pa kako onda obožavate druga lažna božanstva uprkos vašem znanju!?”

Što se tiče posljednjeg: risala tj. poslanica; to je ono za šta je Uzvišeni vezao hukm (propis).

Kaže Uzvišeni Allah:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۗ فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ

“Mi smo svakom narodu poslali poslanika: ‘Samo Allaha obožavajte i klonite se taguta’, pa je među njima bilo i onih koje je Allah uputio, a i onih koji su zaslužili zabludu.” (En-Nahl, 36)

ج
رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ

“Poslanike, donosioce radosnih vijesti i opominjače, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali.”
(En-Nisa, 165)

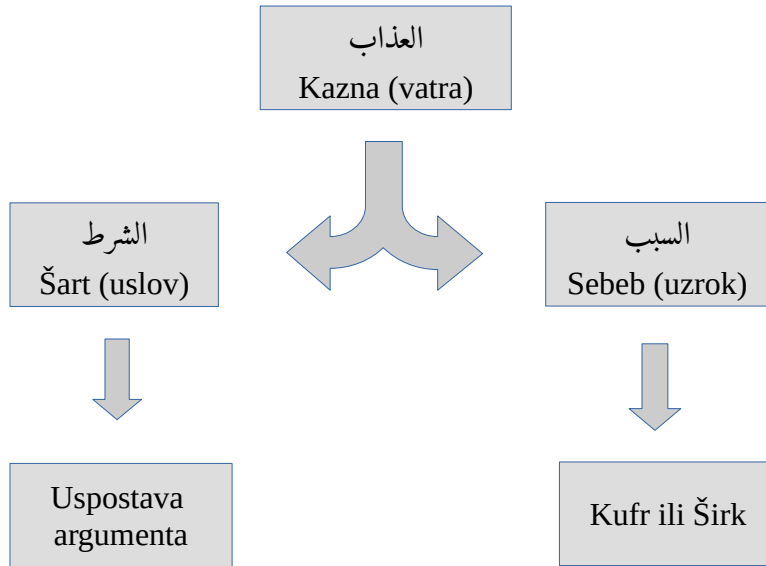
Pravilo!

الاسم والحكم يفترقان قبل قيام الحجّة ويجمعان بعدها

“Ime i presuda su rastavljeni prije argumenta, a sastavljeni nakon njega.”

Ko god učini djelo širka dobija ime mušrika bez obzira bio dokaz uspostavljen protiv njega ili ne. Pa ako je dokaz protiv njega uspostavljen onda je takav mušrik na dunjaluku a na ahiretu će biti kažnjen. Ukoliko argument nije uspostavljen onda je on mušrik u dunjalučkim propisima a što se tiče ahireta njegov slučaj se prepušta Allahu.

Dakle ko god je imao mogućnost doći do Kur’ana, nad njim je uspostavljen argument i kao takav nema opravdanja ako upadne u širk. Međutim onaj do koga nije došao Kur’an ili je bio nerazuman ili je u pitanju dijete nevjernika, oni imaju propis nevjernika na dunjaluku, ali se njihov slučaj prepušta Allahu.

Kaže Uzvišeni:

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ

“Ako te neki od mušrika zamoli za zaštitu, ti ga zaštititi da bi saslušao Allahove riječi, a potom ga otpremi na mjesto pouzdano za njega. To je zato što oni pripadaju narodu koji ne zna.” (Et-Tevba, 6)

Rekao je Ishak ibn ‘Abdurrahman, *rahimehullah*:

بل أهل الفترة الذين لم تبلغهم الرسالة والقرآن وماتوا على الجاهلية لا يسمون مسلمين بالإجماع، ولا يستغفر لهم، وإنما اختلف أهل العلم في تعذيبهم

“Naprotiv, ehlul-fetra, do kojih nije stigla poslanica i Kur'an i oni koji su umrli u džahilijetu ne nazivaju se muslimanima po idžma'u (konsenzusu),

niti se za njih traži oprost. Učenjaci su se samo razišli po pitanju njihovog kažnjavanja na ahiretu.”

Rekao je Imam El-Mervezi, *rahimehullah*:

والجهل بالله في كل حال كفر قبل الخبر وبعد الخبر

“Neznanje o Allahu je kufr u svakom stanju, prije i poslje obavijesti.”

Kaže Uzvišeni:

وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا

“Mi nikog nismo kaznili, dok poslanika nismo poslali.” (El-Isra’, 15)

وَأَنْوَاعُ الْعِبَادَةِ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ بِهَا مِثْلُ: الْإِسْلَامِ، وَالْإِيمَانِ، وَالْإِحْسَانِ، وَمِنْهُ: الدُّعَاءُ،
وَالْخَوْفُ، وَالرَّجَاءُ، وَالتَّوَكُّلُ، وَالرَّغْبَةُ، وَالرَّهْبَةُ، وَالْخُشُوعُ، وَالْخَشْيَةُ، وَالْإِنَابَةُ،
وَالْأَسْتِعَانَةُ، وَالْأَسْتِعَاذَةُ، وَالْأَسْتِغَاثَةُ، وَالذَّنْبُ، وَالنَّذْرُ، وَغَيْرُ ذَلِكَ مِنْ أَنْوَاعِ الْعِبَادَةِ الَّتِي
أَمَرَ اللَّهُ بِهَا. كُلُّهَا لِلَّهِ تَعَالَى.

Uzvišeni Allah je naredio da Mu se čine ove vrste ‘ibadeta: islam, iman, ihsan, dova, havf (strah), redža’ (nada), tevekkul (oslanjanje), ragbe (želja), rehbe (strahopoštovanje), hušu’ (skrušenost), hašje (bojaznost), inabe (pokajničko vraćanje Allahu), isti’ane (traženje pomoći), isti’aze (traženje zaštite), istigase (traženje spasa), zebh (klanje žrtve), nezr (zavjet) i drugi vidovi ‘ibadeta koje je propisao Allah. Sve ovo treba biti

isključivo radi Njega.

فَمَنْ صَرَفَ مِنْهَا شَيْئًا لِغَيْرِ اللَّهِ؛ فَهُوَ مُشْرِكٌ كَافِرٌ.

Onaj ko bilo koji od ovih vidova 'ibadeta uputi nekom drugom mimo Allaha – taj je mušrik i kafir.

وَالدَّلِيلُ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ [الجن: 18].

Dokaz za to su Njegove riječi:

“Mesdžidi (mjesta padanja na sedždu) su Allaha radi, i ne molite se, pored Allaha, nikome!” (El-Džinn, 18)

وَالدَّلِيلُ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ [المؤمنون: 117].

Dokaz za to su riječi Uzvišenog:

“A onaj koji se, pored Allaha, moli drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu, pred Gospodarom svojim račun će polagati, a nevjernici neće uspjeti.” (El-Mu'minun, 117)

وَفِي الْحَدِيثِ: (الدُّعَاءُ مَخِ الْعِبَادَةِ). وَالدَّلِيلُ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ [غافر: 60].

A u hadisu je rečeno:

“Dova je srž ‘ibadeta.”

Potvrda su Allahove riječi:

“Gospodar vaš je rekao: ‘Pozovite me (zamolite), ja ću vam se odazvati! Oni koji iz oholosti neće da Me obožavaju – ući će sigurno u džehennem poniženi’.” (Gafir, 60)

Već je prethodno rečeno da postoje dvije vrste dove:

- دعاء المسألة (dova traženja riječima)

- دعاء العبادة (dova ‘ibadeta)

Du’aul-mes’eleh, da rob od Allaha traži da mu otkloni neku nedaću, da mu podari uputu, izdržljivost u vjeri i tome slično.

Du’aul-‘ibadeh, da rob od Allaha traži praktičnim ibadetima poput namaza, sedžde, klanja, strahopoštovanja i slično. Svaka dova ‘ibadeta je dova traženja kao što i iz svake dove traženja riječima proizilazi dova ‘ibadeta.

Detaljno pojašnjenje dove traženja:

1. Upućivanje dove mrtvima je veliki širk ✗
2. Ukoliko se traži od živih, ako je odsutan onda ima propis mrtvog ✗
3. Ako je živ prisutan ali nije u stanju pružiti ono što se traži, onda ima propis prvog (mrtvog) ✗
4. Ukoliko je onaj od koga se traži živ, prisutan i u stanju da pruži ono što se traži, onda je to dozvoljeno. ✓

Dalje je autor spomenuo:

فَنِّ صَرَفَ مِنْهَا شَيْئًا لِعَیْرِ اللَّهِ؛ فَهُوَ مُشْرِكٌ كَافِرٌ.

“Onaj ko bilo koji od ovih vidova ‘ibadeta uputi nekom drugom mimo Allaha – taj je mušrik i kafir.”

Ime mušrik je ime koje se dobija iz samog djela poput imena: nepravednik (*zalim*), bludnik (*zani*), kamatojedac (*murabin*), lažov (*kezzab*), ubica (*katil*) itd. Nemoguće je odvojiti djelo širka od imena mušrika, stoga svako ko počini širk dobija ime mušrik.

Musliman je onaj ko obožava samo Allaha, pa dali je prihvatljivo, da onaj ko obožava još nekog pored Allaha bude nazvan muslimanom, tj. muvehhidom onim koji obožava samo Allaha?! Ovo liči na kršćansku logiku gdje je tri jednako jedan. Kao što je ovdje onaj ko obožava dva ili više, nazvan onim koji obožava samo Jednog Boga.

Što se tiče hadisa: “Dova je srž ibadeta.”, taj hadis je zabilježio Tirmizi u “El-Džami’i” (3371) od Enesa b. Malika, *radijallahu ‘anhu*, sa slabim lancem prenosilaca.

Ali je vjerodostojan hadis u sličnom značenju: “Dova je ibadet.” (Ebu Davud, Tirmizi)

وَدَلِيلُ الْخَوْفِ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ [آل عمران:

•[175

Dokaz za strah su riječi Uzvišenog:

“I ne strahujte od njih, već strahujte od Mene, ako ste vjernici.” (Alu-‘Imran, 175)

وَدَلِيلُ الرَّجَاءِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ [الكهف: 110].

Dokaz za nadu su riječi Uzvišenog Allaha:

“Pa ko se nada susretu s Gospodarom svojim, neka čini dobra djela i neka u ‘ibadetu Gospodaru svome nikoga ne pridružuje.” (El-Kehf, 110)

وَدَلِيلُ التَّوَكُّلِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ [المائدة: 23].
وقوله: ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ [الطلاق: 3].

Dokaz za tevekkul (oslanjanje) su Allahove riječi:

“U Allaha se pouzdajte, ako ste vjernici!” (El-Ma’ide, 23)

...kao i riječi u drugom ajetu:

“Onome koji se na Allaha osloni – On mu je dosta.” (Et-Talak, 3)

وَدَلِيلُ الرَّغْبَةِ، وَالرَّهْبَةِ، وَالْخُشُوعِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ﴾ [الأنبياء: 90].

Dokaz za želju, strahopoštovanje i skrušenost su riječi Uzvišenog Allaha:

“Oni su se trudili da što više dobra učine, molili su Nam se u nadi i strahu i bili su prema Nama ponizni.” (El-Enbija’, 90)

وَدَلِيلُ الْخَشْيَةِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي...﴾ [الآية [البقرة: 150].

Dokaz za bogobojaznost su riječi Uzvišenog Allaha:

“Zato se ne bojte njih, već se bojte mene...” (El-Bekara, 150)

وَدَلِيلُ الْإِنَابَةِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَأَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلَبُوا لَهُ...﴾ [الآية [الزمر: 54].

Dokaz za pokajničko vraćanje Allahu je:

“I povratite se Gospodaru svome i pokorite mu se.” (Ez-Zumer, 54)

وَدَلِيلُ الْإِسْتِعَانَةِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ [الفاتحة: 5]. وَفِي الْحَدِيثِ: (...وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ).

Dokaz za traženje pomoći od Uzvišenog Allaha je:

“Samo Tebe obožavamo i od Tebe pomoć tražimo.” (El-Fatiha, 5)

...kao i hadis:

“Kad tražiš pomoć – traži je od Allaha.”

وَدَلِيلُ الاسْتِعَاذَةِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ [الفلق: 1]. وَ﴿قُلْ أَعُوذُ
بِرَبِّ النَّاسِ﴾ [الناس: 1].

Dokaz za traženje utočišta (zaštite) su Allahove riječi:

“Reci: ‘Utječem se Gospodaru zore...’” (El-Felek, 1)

“Reci: ‘Utječem se Gospodaru ljudi...’” (En-Nas, 1)

وَدَلِيلُ الاسْتِعَاذَةِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَبَ لَكُمْ...﴾ الآية [الأنفال:
9].

Dokaz za traženje spasa su riječi Uzvišenog Allaha:

“I kada ste od Gospodara svoga spas tražili, On vam se odazvao” (El-Enfal, 9)

وَدَلِيلُ الذَّبْحِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ * قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ * لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾ [الأنعام: 161-163].
وَمِنَ السُّنَّةِ: (لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ).

Dokaz za klanje je ajet:

“Reci: ‘Zaista su moj namaz i moj obred (žrtva), i moj život i

moja smrt posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, Koji nema druga (ortaka).” (El-En’am, 161-163)

... i hadis:

“Allah je prokleo onoga koji zakolje životinju zarad nekog drugog mimo Allaha.”

وَدَلِيلُ النَّذْرِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾ [الإنسان:

•[7

Dokaz za zavjet je ajet:

“Ispunjavaju zavjet i plaše se Dana čije će zlo biti rasprostranjeno.” (El-Insan, 7)

Dakle, onaj ko usmjeri bilo koju vrstu od spomenutih ‘ibadeta u onome što je specifično samo za Allaha postaje mušrik. Ukoliko se ne pokaje, njegovo boravište bit će vječna vatra.

Šejh Abdurrahman b. Nasir Es-Sa’di, *rahimehullah*, kaže:

“Veliki širk biva kada osoba nekoga ili nešto učini Allahu ‘niddom’ (tj. sličnim ili istim), moleći ga kao što moli Allaha (tj. čineći mu dovu), ili plašeći ga se ili nadajući se, ili da ga voli kao što voli Allaha, ili da mu usmjeri bilo koji od vidova ‘ibadeta. Počiniocu ovoga širka ne ostaje ništa od tevhida. I ovo je mušrik kome je Allah zabranio džennet i čije će boravište biti u vatri. Nema nikakve razlike u ovome sudu, između onoga koji taj ‘ibadet naziva ‘ibadetom i onoga koji ga naziva ‘tevellulom’ ili nekim drugim imenom. Sve je to veliki širk. To zbog toga što se u obzir uzimaju suštine stvari i njihova značenja a ne (samo) njihovi pojmovi i izrazi.” (El-kavlus-sedid, 29 str.)

Strah (havf) je bojazan i reakcija koja proističe iz očekivanja nečega što donosi uništenje, štetu, ili pak uznemirenje.

Postoje četiri vrste straha:

1. Prirodni strah, poput straha od lava, zmije i tome slično.

Kaže Uzvišeni:

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا

“I Musa u gradu osvanu prestrašen...” (El-Kasas, 18)

2. Zabranjena vrsta straha koja biva ukoliko čovjek ostavi neku naredbu ili učini nešto zabranjeno iz straha od ljudi.

3. Veliki širk, a to je skriveni strah, kada se čovjek boji nekoga drugog mimo Allaha u onim stvarima koje nije u stanju učiniti niko osim Allaha.

4. Strah (koji nije prisila) od nevjernika i mušrika, zbog kojeg čovjek učini kufr, tj. nevjerstvo.

Rekao je Uzvišeni Allah:

إِنَّمَا ذَلِكَ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

“To vam je samo šejtan (koji vas) plaši pristalicama svojim, pa ih se ne bojte, nego se Mene bojte, ako ste vjernici!” (Alu-‘Imran, 175)

Rekao je Sulejman ibn ‘Abdullah:

“Učenjaci su se konsenzusom složili oko toga da onaj ko izgovori nevjerstvo u šali biva nevjernik, pa šta je tek sa onim ko nevjerstvo ispolji iz straha i želje za ovim svijetom?!”

Na drugom mjestu kaže:

“Uzvišeni je presudio propisom koji se ne mijenja da je onaj ko se od svoje vjere vrati u nevjerstvo - nevjernik, svejedno bilo mu ili mu ne bilo opravdanje strah za život, imetak ili porodicu, i svejedno zanevjerovao svojom nutrinom ili svojom vanjštinom bez nutrine, svejedno zanevjerovao svojim djelima i riječima ili samo jednim od njih, svejedno bilo to iz žudnje za stjecanjem ovosvjetskih dobara od mušrika ili ne, taj je nevjernik u svakom slučaju osim onoga ko je prisiljen, a on je u našoj jezičkoj upotrebi el-magsub (prisiljen).” (Ed-dela’il fi hukmi muvalati ehli-l-išrak)

Kaže Uzvišeni Allah:

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ

“Zato ti vidiš one čija su srca bolesna kako se žure da s njima prijateljstvo sklope, govoreći: ‘Bojimo se da nas kakva nevolja ne zadesi.’” (El-Ma’ida, 52)

Nada je žudnja čovjeka za nečim ostvarljivim u skorijoj, a ponekad i u daljnjoj budućnosti.

Postoje tri vrste nade:

1. Urođena nada, koja biva ukoliko se nadaš i očekuješ od neke osobe da ti učini ono što je u stanju i što ona posjeduje.
2. Nada koja je veliki širk, koji biva tada kada se čovjek nada nekome drugom mimo Allaha u onim stvarima koje posjeduje samo Allah.

3. Nada koja je ‘ibadet, a koja se iskazuje samo Allahu i u tome Mu se ne pripisuje sudrug. Ovakva nada u sebi sadrži poniznost i pokornost i kao takva zaslužuje da bude jedino prema Allahu.

Tevekkul znači oslanjanje i prepuštanje.

Vrste *tevekkula*:

1. Oslanjanje na Allaha i ova vrsta je ‘ibadet.
2. Oslanjanje koje je veliki širk; biva tada kada se neko osloni na nekog drugog mimo Allaha u stvarima koje su svojstvene ili specifične samo za Allaha Uzvišenog.
3. Zadnja vrsta nije *tevekkul* nego *tevkil*, a to znači opunomoćiti nekoga da učini nešto za tebe ili umjesto tebe.

Razlika između *havfa* tj. straha i *hašjeta* tj. straha ili bogobožnosti jeste u tome što hašjet biva znanjem tj. poznavanjem Onoga od Koga strahuješ, dok strah nekada bude prisutan kod *džahila*, tj. neznalice.

Bogobožnost (*hašjeh*) biva sebebom veličine Onoga od Koga strahuješ, dok strah (*havf*) biva slabošću onoga ko se plaši, a ne snagom onoga čega se plaši.

Zato kaže Uzvišeni:

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

“Allaha se boje između robova Njegovih, učeni.” (Fatir, 28)

Rekao je Ibn Mes’ud, *radijallahu ‘anhu*:

ليس العلم بكثرة الرواية ولكن العلم الخشية

“Nije znanje znati puno predanja, već je znanje bogobožnost!”

Pokajničko vraćanje (inabe) ili obraćanje je povratak Allahu, kroz pokoravanje i izbjegavanje neposlušnosti.

Pokajanje (tevba) je povratak Allahu napuštanjem grijeha dok je *inabe* povratak Allahu napuštanjem grijeha i činjenjem djela koja približavaju Allahu.

Kaže Uzvišeni Allah:

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلَبُوا لَهُ

“I povratite se Gospodaru svome i pokorite mu se.” (Ez-Zumer, 54)

Kaže El-Kurtubi u svom tefsiru:

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ أَيُّ أَرْجَعُوا إِلَيْهِ بِالطَّاعَةِ

“I povratite se Gospodaru svome, tj. vratite Mu se sa pokornošću.”

Što se tiče traženja pomoći (el-isti'ane) postoje četiri vrste:

1. Traženje pomoći od Allaha. To je traženje pomoći koje u sebi sadrži potpunu poniznost i ovo je jedna od vrsta 'ibadeta.
2. Pomagati se nekim radnjama koje Uzvišeni Allah voli.

Kaže Uzvišeni:

ج
وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ

“Pomozite sebi strpljenjem i molitvom.” (El-Bekara, 45)

3. Traženje pomoći od čovjeka u stvarima koje je on kadar da učini.

4. Traženje pomoći od živih u onome što je specifično za Allaha ili od mrtvih, i jedno i drugo je veliki širk.

Traženje zaštite (*el-isti'aza*) dijelimo na četiri vrste:

1. Traženje zaštite kod Allaha. Ono sadrži potpuni osjećaj potrebe za Allahom uz uvjerenje da je Allah dovoljan Zaštitnik.

2. Traženje zaštite Njegovim svojstvima, kao što je došlo u hadisu:

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

“Tražim utočište Allahovim potpunim riječima od zla svega što je stvorio.”
(Imam Ahmed)

Rekao je šejhul-Islam ibn Tejmijje, *rahimehullah*:

إن مسألة الله بأسمائه وصفاته وكلماته جائزة مشروع كما جاءت به الأحاديث ، وأما دعاء صفاته
وكلماته فكفر باتفاق المسلمين

“Što se tiče traženja od Allaha Njegovim Imenima, Svojstvima ili Riječima to je dozvoljeno i propisano kao što je došlo u hadisima, a što se tiče dozivanja Njegovih Svojstava i Riječi to je kufr (nevjerstvo), po saglasnosti svih muslimana.” (Er-Redd ‘alel-Bekri, str. 180)

a) Riječi: ‘O, Milostivi, smiluj mi se!’ - ovo je dozvoljeno;

b) Riječi: ‘O, Allahov oprostite, oprostite mi!’ - ovo je veliki širk.

3. Traženje zaštite od mrtvih ili od živih u onome što nisu u stanju da učine. Oboje je veliki širk. Kaže Uzvišeni Allah:

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

“I bilo je ljudi koji su pomoć od džinna tražili, pa su im tako objest povećali.” (El-Džinn, 6)

Ibn Kesir, *rahimehullah*, kazao je u vezi riječi:

فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

“Pošto su džinni, vidjeli da se ljudi njih boje, odvažili (usudili) su se protiv njih i povećano im nanosili neprijatnosti i strah.”

4. Traženje zaštite od stvorenja u onome što je u mogućnosti pružiti. Ovo je dozvoljeno.

Traženje spasa (el-istigase) radi spašavanja iz teškoće. Ovu kategoriju dijelimo na tri vrste:

1. Traženje spasa od Allaha. Kaže Uzvišeni:

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّفِينَ

“I kada ste od Gospodara svoga pomoć zatražili, On vam se odazvao: ‘Poslaću vam u pomoć hiljadu meleka koji će jedni za drugim dolaziti.’” (El-Enfal, 9)

2. Traženje spasa od mrtvih ili od živih, odsutnih koji nisu u stanju pružiti pomoć, i ovo je veliki širk.

3. Traženje spasa od živog, prisutnog koji je u stanju da pruži pomoć, i ovo je dozvoljeno.

Kaže Uzvišeni:

فَاسْتَعَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ

“...pa ga zovnu u pomoć onaj iz njegova naroda protiv onog iz neprijateljskog naroda, i Musa ga udari šakom I – usmrti.” (El-Kasas, 15)

Što se tiče klanja (ez-zebh), njega dijelimo na tri vrste:

1. Klanje koje je ‘ibadet, tako što klanjem namjerava veličanje Allaha.
2. Klanje radi ugošćavanja gosta, svadbe ili kao što je posao mesara. Ovo je dozvoljeno.
3. Klanje koje je veliki širk. To je klanje ili prinošenje žrtve nekome drugom mimo Allaha.

Rekao je Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*:

لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ

“Neka je Allahovo prokletstvo na onoga koji zakolje i prinese žrtvu nekome (ili nečemu) drugom mimo Allaha.” (Muslim)

Znaj da je zavjet (en-nezr) ‘ibadet Allahu, Jedinom i kao takav ne smije se uputiti nikome drugom mimo Njega.

Kaže Uzvišeni:

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ

“Oni su zavjet ispunjavali...” (Ed-Dehr, 7)

Zavjet dijelimo na dvije vrste:

1. *En-Nezr* (zavjet) koji je ‘ibadet i koji je pohvaljen (npr. da čovjek kaže: ‘Zavjetujem se da ću sutra postiti.’), kako stoji u riječima Allaha, *subhanehu ve te’ala*:

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهَا وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

“Za sve što potrošite ili se zavjetujete Allah sigurno zna! A nasilnicima nema pomagača!” (El-Bekare, 270)

2. *En-Nezr* (zavjet) koji je pokuđen, a to je da čovjek uslovi svoje zavjetovanje nečim što ako se ne ispuni nema ni ispunjenja zavjeta kao na primjer da kaže: “Zavjetujem se Allahu da ću postiti, ako On izliječi mog sina.”

Ukoliko se čovjek zavjetuje nekome drugom mimo Allaha upao je u veliki širk, bilo da kaže:

1. Ako mi taj i taj izliječi sina, prinijet ću žrtvu Allahu. (ovdje se ne misli na ljekarski posao, nego na izlječenje koje je svojstveno samo Allahu)

2. Ako mi Allah izliječi sina, prinijet ću žrtvu tome i tome.

Oboje je veliki širk, koji počinioća izvodi iz vjere islama.

DRUGI TEMELJ SPOZNAJA ISLAMA

وَهُوَ: الْإِسْلَامُ لِلَّهِ بِالتَّوْحِيدِ، وَالْإِنْقِيَادُ لَهُ بِالطَّاعَةِ، وَالْبِرَاءَةُ مِنَ الشِّرْكِ وَأَهْلِهِ، وَهُوَ
ثَلَاثُ مَرَاتِبَ: الْإِسْلَامُ، وَالْإِيمَانُ، وَالْإِحْسَانُ. وَكُلُّ مَرْتَبَةٍ لَهَا أَرْكَانٌ.

Islam je potpuna predanost Allahu sa tevhidom (iskazujući Mu jednoću) i pokoravanje Njemu sa poslušnošću i odricanje od širka i njegovih sljedbenika (pristalica). On se sastoji iz tri stepena: islam, iman i ihsan.

Svaki od ova tri stepena imaju ruknove.

فَأَرْكَانُ الْإِسْلَامِ خَمْسَةٌ: شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامُ الصَّلَاةِ،
وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ، وَصَوْمُ رَمَضَانَ، وَحُجُّ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ.

Islam ima pet ruknova:

1. Svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik, obavljanje namaza, davanje zekata, post ramazana i obavljanje hadža.

فَدَلِيلُ الشَّهَادَةِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا
بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [آل عمران، 18].

Dokaz utemeljenja šehadeta je ajet:

“Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega, a i meleki i učeni (ljudi), i da On postupa pravedno. Nema boga osim Njega, Silnog i Mudrog!” (Alu-‘Imran, 18)

وَمَعْنَاهَا: لَا مَعْبُودَ بِحَقِّ إِلَّا اللَّهُ، وَحَدُّ النَّفْيِ مِنَ الْإِثْبَاتِ ﴿لَا إِلَهَ﴾ نَافِيًا جَمِيعَ مَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ مُثَبِّتًا الْعِبَادَةَ لِلَّهِ وَحَدَّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ فِي عِبَادَتِهِ، كَمَا أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ شَرِيكَ فِي مُلْكِهِ.

Značenje ovog ajeta je da niko nema pravo i ne zaslužuje da bude obožavan osim Allaha. Riječi “Nema boga...” negiraju sve ono što se obožava umjesto Njega, a riječima “...osim Allaha” se potvrđuje da je jedino Allah dostojan da Mu se robuje. On nema sudruga u obožavanju, kao što nema sudruga u vlasti.

وَتَفْسِيرُهَا: الَّذِي يُوَضِّحُ قَوْلَهُ تَعَالَى ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ * إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ * وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ [الزخرف: 26 - 28]. وَقَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: 64].

A pojašnjavanje ovoga je u riječima Uzvišenog Allaha:

“A kad Ibrahim reče ocu svome i narodu svome: ‘Ja se odričem onoga čemu vi ‘ibadet činite, osim Onoga Koji me je stvorio. On će me, doista, na pravi put uputiti’. I on to učini trajnim riječima za potomstvo svoje, da bi se dozvali.” (Ez-Zuhruf, 26-28)

I Njegovim riječima:

“Reci: ‘O vi kojima je data Knjiga, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke; da nikome osim Allaha ‘ibadet ne činimo, da nikoga Njemu ravnim ne činimo i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne uzimamo!’ Pa ako ne pristanu, vi recite: ‘Budite svjedoci da smo mi muslimani!’”
(Alu-‘Imran, 64)

وَدَلِيلُ شَهَادَةِ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ [التوبة: 128].

Dokaz za svjedočenje da je Muhammed Allahov Poslanik je Allahov govor:

“Došao vam je poslanik, jedan od vas, teško mu je što ćete na muke udariti, jedva čeka da pravim putem pođete, a prema vjernicima je blag i milostiv.” (Et-Tevbe, 128)

وَمَعْنَى شَهَادَةِ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ: طَاعَتُهُ فِيمَا أَمَرَ، وَتَصَدِيقُهُ فِيمَا أَخْبَرَ، وَاجْتِنَابُ مَا نَهَى عَنْهُ وَزَجَرَ وَأَلَّا يُعْبَدَ اللَّهُ إِلَّا بِمَا شَرَعَ.

Značenje šehadeta koji potvrđuje da je Muhammed Allahov Poslanik je: pokornost njemu u onome što naredi i smatranje istinitim onoga što kaže, izbjegavanje onoga što zabrani i na što upozori, te da se Allah ne obožava osim onako kako je on to propisao.

Definiciju koju spominje autor, *rahimehullah*, podijelit ćemo na tri dijela:

1. Islam je (istislam) potpuna predanost Allahu sa tevhidom; otuda svaki musliman treba biti *musteslim* tj. onaj ko se predao Allahu i izdvojio, učinio Allaha jednim u svom obožavanju, bježeći od širka;
2. i pokoravanje Njemu sa poslušnošću; to se postiže izvršavajući Njegove naredbe a kloneći se Njegovih zabrana, jer je pokornost u onome što je naređeno izvršenje naređenog, a pokornost u onome što je zabranjeno je kloniti se zabranjenog;
3. i odricanje od širka i njegovih sljedbenika (pristalica).

Ovaj dio najbolje pojašnjavaju riječi Uzvišenog:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآئُكُمْ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ

“Zasigurno imate dobar uzor u Ibrahimu i u onima koji su bili s njim kad su narodu svome rekli: ‘Mi se odričemo vas i onoga što obožavate mimo Allaha. Zanevjerovali smo u vas, i između vas i nas će očigledne biti neprijateljstvo i mržnja, zauvijek, sve dok ne povjerujete jedino u Allaha.” (El-Mumtehina, 4)

Pravilo!

من البراءة من الشرك البراءة من أهل الشرك

“U odricanje od širka ulazi i odricanje od mušrika.”

Kaže šejh ‘AbdurRahman bin Hasan, *rahimehullah*:

أجمع العلماء سلفاً وخلفاً من الصحابة، والتابعين، والأئمة، وجميع أهل السنة، أن المرء لا يكون مسلماً، إلا بالتجرد من الشرك الأكبر، والبراءة منه ومن فعله، وبغضهم ومعاداتهم بحسب الطاقة والقدرة، وإخلاص الأعمال كلها لله.

“Postoji konsenzus među ‘ulemom prijašnjih i potonjih generacija, počevši od ashaba, tabi’ina, imama i svih učenjaka ehliis-sunneta da čovjek ne biva muslimanom osim napuštanjem velikog širka, odricanjem od njega i od onoga ko ga radi, mržnjom prema njima, neprijateljstvom prema njima shodno mogućnosti i ihlasom (tj. čistim usmjeravanjem) djela samo Allahu.” (Ed-Durerus-Senijje, 8/338, i Fetve ‘uleme Nedžda, 1/435)

Rekao je Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*:

الإِسْلَامُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكَ بِهِ شَيْئاً

“Islam je da obožavaš samo Allaha i da mu ništa ne pridružuješ.” (Buhari)

Sad kad smo rekli šta je islam, možemo definisati ko je musliman:

المسلم هو من أتى بالشهادتين على وجهها وعمل بمقتضاها ظاهراً وباطناً ولم يات بناقض

“Musliman je onaj ko dođe sa oba šehadeta u pravom značenju, radeći po onome što proizilazi, vanjštinski i nutrinski, a da pri tome ne čini ono što ga poništava.”

1. Rukn islama šehadet la ilahe illallah (nema Boga osim Allaha)

Šehadet ‘la ilahe illallah’ se sastoji od dva rukna (temelja) a to su **negacija i potvrda**. Riječi ‘la ilahe’ su prvi rukn (temelj) i označavaju negaciju. One negiraju svaku vrstu širka i obavezuju na nevjerovanje u sve što se obožava mimo Allaha. Drugi rukn (temelj) je potvrda, riječi

‘illallah’. Ovo je potvrda da jedino Allah, *subhanehu ve te’ala* zaslužuje istinsko obožavanje.

Značenje ova dva rukna je spomenuto u sljedećem ajetu:

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“Onaj ko zanevjeruje u taguta a vjeruje u Allaha – drži se za najčvršću vezu. - A Allah sve čuje i zna.” (El-Bekara, 256)

Njegove riječi: **“Onaj ko zanevjeruje u taguta”** označavaju prvi rukn (*la ilahe*), a riječi: **“a vjeruje u Allaha”** označavaju drugi rukn (*illallah*).

Ibn Kesir, *rahimehullah*, prenosi po pitanju riječi **“drži se za najčvršću vezu”**:

“Kažu Se’id Ibn Džubejr i Dahhak: To su riječi la ilahe illallah.”

Kaže Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*:

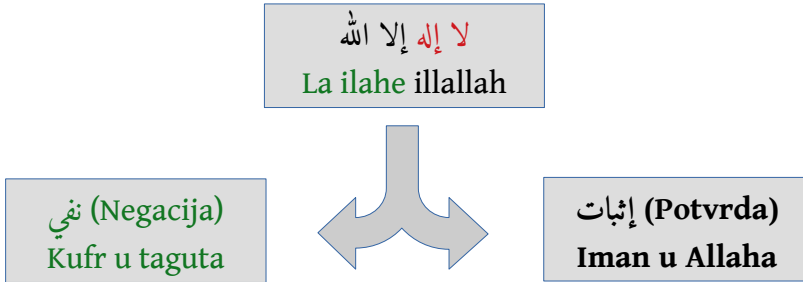
مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَكَفَرَ بِمَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ، حَرَّمَ مَالَهُ وَدَمَهُ، وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ.

“Ko kaže la ilahe illallah i zanevjeruje u sve čemu se čini ‘ibadet mimo Allaha, zaštićen mu je imetak i život, a obračun će polagati pred Allahom.” (Muslim)

Kaže Ebu Muhammed, *hafizehullah*:

“Negacija ‘la ilahe’ tj. ‘nema Boga’ odnosno ‘nema ma’buda’, tj. ‘onoga Koji istinski zaslužuje ‘ibadet’. Čestica ‘la’ za koju se kaže ‘La koja negira kategoriju (en-nafijetu lil-džins)’ i imenica ‘ilahe’ koja je došla u neodređenoj formi i u kontekstu negacije pa ima sveobuhvatno značenje, ukazuju da se negacijom, koja ima sveobuhvatno značenje iscrpljuje svaka jedinka koja ulazi u značenje kategorije ili roda a to je svako lažno neistinito božanstvo. Nakon negacije, u ruknu potvrde ‘illallah’ i njime, se iz rukna negacije

izuzima Uzvišeni Allah Stvoritelj Nebesa i Zemlje, jer samo On posjeduje osobine apsolutnog savršenstva pa zbog toga samo On istinski zaslužuje da Mu se čini ‘ibadet.’”

Allah nam govori u vezi Ibrahima, ‘*alejhis-selam*, kada je rekao;

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيِّدِي ﴿٢٧﴾
وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

“A kad Ibrahim reče ocu svome i narodu svome: ‘Ja se odričem (čist sam) od onoga što vi obožavate, osim Onoga koji me je stvorio, On će me uputiti.’ I on ih učini riječima koje ostadoše među njegovim potomcima, ne bi li se vratili.” (Ez-Zuhruf, 26-28)

“Ja se odričem od onoga što vi obožavate” predstavljaju negaciju, a “osim Onoga koji me stvorio”, predstavljaju potvrdu.

El-Begavi, *rahimehullah*, komentarišući riječi “I on ih učini riječima koje ostadoše među njegovim potomcima...”, kaže:

قال مجاهد وقتادة : يعني كلمة التوحيد وهي : لا إله إلا الله

“Kažu Mudžahid i Katade: To su riječi tevhida tj. *la ilahe illallah*.”

Prenosi se od Mu'aza ibn Džebela, *radijallahu 'anhu*, da je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, rekao:

مفتاح الجنة شهادة أن لا إله إلا الله

“Ključ Dženneta je svjedočenje la ilahe illallah.” (Imam Ahmed)

Vehb ibn Muhebbih je upitan:

أَلَيْسَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنْ لَيْسَ مِفْتَاحُ إِلَّا لَهُ أُسْنَانٌ فَإِنْ جِئْتَ بِمِفْتَاحٍ لَهُ
أُسْنَانٌ فَتَحَ لَكَ وَإِلَّا لَمْ يُفْتَحَ لَكَ

“Zar ključ Dženneta nisu riječi la ilahe illallah?” On reče: “Naravno, ali svaki ključ ima svoje zupce, pa ako doneseš ključ sa odgovarajućim zupcima, otvorićeš vrata, u suprotnom nećeš.” (El-Buhari)

Šartovi (uvjeti ispravnosti) šehadeta:

1. *El-'ilm* (znanje koje isključuje *džehl*, tj. neznanje), zbog riječi Uzvišenog:

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ

“Znaj da nema boga osim Allaha i moli oprost za svoj grijeh.” (Muhammed, 19)

Kaže Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*:

مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، دَخَلَ الْجَنَّةَ.

“Ko umre znajući da nema Boga osim Allaha, ući će u Džennet.” (Muslim)

Ako znamo da je znanje uslov (šart) za ispravnost šehadeta, onda je nemoguće opravdavati osobu koja poništi šehadet neznanjem!

2. *El-Jekin* (čvrsto ubjeđenje), koji isključuje *šekk* (sumnju), zbog riječi Uzvišenog:

ج
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

“Pravi mu’mini su samo oni koji vjeruju u Allaha i Njegovog Poslanika, a zatim više ne sumnjaju, i bore se svojim imecima i životima na Allahovom putu. Ti, oni su iskreni.” (El-Hudžurat, 15)

3. *El-Kabul* (prihvatanje), koje isključuje *redd* (odbijanje), zbog riječi Uzvišenog;

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا

“Recite: ‘Vjerujemo u Allaha i ono što nam se objavljuje...’” (El-Bekare, 136)

4. *El-Inkijad* (potčinjenost, pokoravanje), koji isključuje *terk* (ostavljanje), zbog riječi Uzvišenog:

ج
وَمَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا

“Što vam Allahov Poslanik da – uzmite ga, a što vam zabrani – okanite ga se.” (El-Hašr, 7)

5. *El-Ihlas* (čisto obožavanje Allaha) u šta ulazi kufir (nevjerovanje) u taguta koji isključuje *širk*, zbog riječi Uzvišenog:

فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

“Zato obožavaj (samo) Allaha, čisto Mu din (vjeru) ispovedajući.”
(Ez-Zumer, 2)

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنِ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“Onaj ko ne vjeruje u taguta, a vjeruje u Allaha - drži se za najčvršću vezu, koja se neće prekinuti. - A Allah sve čuje i zna.”
(El-Bekara, 256)

6. *Es-Sidk* (iskrenost), koja isključuje *kezib* (lažljivost tj. da čovjek jezikom kaže nešto što ne vjeruje kao što su to radili munafici), zbog riječi Uzvišenog:

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكََاذِبُونَ

“Kada ti dođu munafici, govore: ‘Svjedočimo da si ti zaista Allahov Poslanik.’ Allah zna da si ti Njegov Poslanik i Allah svjedoči da su munafici zaista lažljivci.” (El-Munafikun, 1)

7. *El-Mehabbe* (ljubav), koja isključuje njoj suprotno od *bugd* (mržnje), zbog riječi Uzvišenog:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

“Reci: ‘Ako volite Allaha, onda me slijedite, pa će vas Allah voljeti...’” (Alu-‘Imran, 31)

Rekao je šejh Sulejman bin ‘Abdullah, *rahimehullah*:

أما النطق بها من غير معرفة لمعناها ولا عمل بمقتضاها فإن ذلك غير نافع بالإجماع.

“Što se tiče izgovaranja njega (la ilahe illallah) bez spoznaje njegovog značenja, niti rada po onome što on zahtijeva – to ne koristi po idžma'u.”

Autor ovog djela šejh Muhammed bin ‘AbdulVehhab kaže:

“Samo izgovaranje je ‘kora’, a značenje koje se traži je ‘srž’ ili je izgovaranje školjka, a značenje biser. Pa šta će koristiti kora, ako nema srži?! Šta će koristiti školjka, ako je izgubljen biser?! ‘La ilahe illAllah’, sa svojim značenjem, je poput duše u odnosu na tijelo. Tijelo neće imati koristi ako nema duše, a isto tako neće biti koristi od ove riječi ako ne bude njenog značenja.” (Ed-Durerus-Senije, 2/22)

وَدَلِيلُ الصَّلَاةِ، وَالزَّكَاةِ، وَتَفْسِيرُ التَّوْحِيدِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ [البينة: 5].

Dokaz za namaz, zekat i tumačenje Allahove jednoće su Allahove riječi:

“A naređeno im je da samo Allaha obožavaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da namaz obavljaju, i da zekat udjeljuju; a to je ispravna vjera.” (El-Bejjine, 5)

وَدَلِيلُ الصِّيَامِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: 183].

Dokaz za post su riječi Uzvišenog Allaha:

“O vjernici, propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste bili bogobojazni.” (El-Bekare, 183)

وَدَلِيلُ الْحَجِّ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ [آل عمران: 97].

Dokaz za hadž su Allahove riječi:

“Hodočastiti Kabu dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti. A ko ne vjeruje pa, Allah je, doista, neovisan o svjetovima!” (Alu-‘Imran, 97)

Što se tiče ostavljanja namaza, prenosi se idžma’ ashaba da je to djelo nevjerstva.

Prenosi Džabir ibn ‘Abdullah, da je Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem* rekao:

إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكَفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ.

“Doista između čovjeka i između širka i nevjerstva stoji ostavljanje namaza.”
(Muslim)

Rekao je Allahov Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*:

إِنَّ الْعَهْدَ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ

“Sporazum između nas i njih je namaz. Ko ga ostavi počinio je nevjerstvo.”
(Ahmed, Ebu Davud, En-Nesai)

Poznati imam Ishak ibn Rahavejh, *rahimehullah*, kaže:

قَدْ صَحَّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ تَارِكَ الصَّلَاةِ كَافِرٌ، وَكَذَلِكَ كَانَ رَأْيُ أَهْلِ
الْعِلْمِ مِنْ لَدُنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى يَوْمِنَا هَذَا أَنَّ تَارِكَ الصَّلَاةِ عَمْدًا مِنْ غَيْرِ عُنْدٍ حَتَّى
يَذْهَبَ وَقْتَهَا كَافِرٌ

“Vjerodostojno se prenosi od Poslanika, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, da je ostavljac namaza nevjernik. To je bilo mišljenje učenjaka još od Vjerovjesnika, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, do današnjeg dana, tj., da je nevjernik onaj koji namjerno ostavlja namaz bez opravdanja sve dok ne prođe njegovo propisano vrijeme.”

‘Abdullah ibn Šekik, *rahimehullah*, kaže:

كَانَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَرَوْنَ شَيْئًا مِنَ الْأَعْمَالِ تَرَكُهُ كُفْرٌ غَيْرَ الصَّلَاةِ

“Ashabi Allahovog Poslanika, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, nisu smatrali da je ostavljanje ijednog djela nevjerstvo osim namaza.” (Tirmizi, El-Hakim)

Ibn Redžeb El-Hanbeli u ‘Fethu’ (1/25) navodi da su ‘Alij ibn Ebi Talib, Sa’d, ‘Abdullah Ibn Mes’ud i drugi ashabi govorili:

من ترك الصلاة فقد كفر

“Ko ostavi namaz zanevjerovao je.”

Što se tiče ostavljača zekata, posta i hadža, većina učenjaka ne smatra da je to djelo kufra, osim ako se tome doda *džuhud* tj. poricanje i tome slično.

الْمَرْتَبَةُ الثَّانِيَّةُ : الْإِيمَانُ

Drugi stepen je iman.

وَهُوَ: بِضَعٍ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً، فَأَعْلَاهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَامَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ.

On se sastoji iz sedamdeset i nekoliko djelova. Najveći su riječi “La ilahe illAllah”, najniži je uklanjanje smetnje sa puta, a i stid je dio imana. Iman se sastoji iz šest glavnih djelova (ruknova):

وَأَرْكَانُهُ سِتَّةٌ: كَمَا فِي الْحَدِيثِ (أَنْ تُوْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُوْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ).

Iman se sastoji iz šest glavnih djelova (ruknova): Kao što je u hadisu:

1. da vjeruješ u Uzvišenog Allaha,
2. u Njegove meleke,
3. u Njegove knjige,
4. u Njegove poslanike,
5. u Sudnji dan, i
6. da vjeruješ u kader (određenje), bilo dobro ili loše.

وَالدَّلِيلُ عَلَى هَذِهِ الْأَرْكَانِ السِّتَةِ: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قَبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ﴾
[البقرة: 177].

Dokaz za spomenute ruknove su riječi Uzvišenog:

“Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu. Čestiti su oni koji vjeruju u Allaha, u onaj svijet, u meleke, u knjige i u vjerovjesnike.” (El-Bekara, 177)

ودليل القدر: قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ [القمر: 49].

Dokaz za vjerovanje u kader (određenje) jesu Allahove riječi:

“Mi sve stvaramo s odredbom.” (El-Kamer, 49)

Ukoliko se iman i islam spomenu zajedno, u tom slučaju islam podrazumijeva riječi i vanjska, tj. vidljiva djela, dok iman podrazumijeva ubjeđenje i unutrašnja djela.

إذا اجتمعت افترقت وإذا افترقت اجتمعت

“Ukoliko su (spomenuti) zajednički onda se razlikuju (u značenju), a ako su (spomenuti) odvojeno onda se slažu u značenju.”

Autor u nastavku prenosi značenje hadisa:

Imam Muslim zabilježio je Ebu Hurejrino, *radijallahu ‘anhu*, predanje u kojem stoji da je Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, rekao: **“Iman se sastoji od sedamdeset i nekoliko ogranaka, najveći ogranak jesu riječi la ilahe illallah, a najniži je ukloniti prepreku s puta, a stid je dio imana.”** (Muslim)

Iz navedenog hadisa (iz riječi: ‘ukloniti prepreku s puta’) jasno vidimo, da su djela rukn tj. temelj imana.

Definicija imana kod ehliš-sunneta:

الإيمان قولٌ وعملٌ، ويزيد وينقص

“Iman je riječ i djelo, povećava se i smanjuje.”

Tako riječ obuhvata riječ srca i govor jezikom, a djelo obuhvata djela srca i djela tijela.

1. U riječ ili govor srca ulazi *ikrar* tj. potvrđivanje i *tasdik* tj. vjerovanje u istinitost;
2. Govor jezikom: izgovaranje šehadeta, učenje Kur’ana, zikr, *el-emr bi el-ma’ruf ve en-nehj ‘an el-munker* (pozivanje na dobro i odvratanje od zla);
3. Djela srca: ljubav, mržnja, *tevekkul* (oslonac), strah, nada;
4. Djela tijela: namaz, post, zekat, hadž, prinošenje žrtve.

Znaj, da je suprotnost imana i ono što ga poništava kufr i širk, koji može biti riječima srca, djelima srca, govorom jezika i djelima tijela. Ovo je ‘akida vjerovanje ehliš-sunneta.

Sažeto pravilo!

الكفر يكون قولاً باللسان، واعتقاداً بالقلب، وعملاً بالجوارح

“Kufr (nevjerstvo) biva riječima jezika, ubjeđenjem srcem i djelima udova.”

Dakle što se tiče imana njega dijelimo na vanjštinu (*ez-zahirah*) i unutrašnjost (*el-batineh*), tako da u tom pogledu imamo četiri kategorije ljudi:

a) vjernik vanjštinski i nutrinski

Kaže Uzvišeni:

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

“Onima koji u nevidljivi svijet budu vjerovali i molitvu obavljali i udjeljivali dio od onoga što im Mi budemo davali.” (El-Bekara, 2)

b) nevjernik u vanjštini i nutrini

Kaže Uzvišeni Allah:

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

“Onima koji neće da vjeruju doista je svejedno – opominjao ih ti ili ne opominjao – oni neće vjerovati.” (El-Bekara, 6)

c) vjernik u vanjštini, a nevjernik u nutrini, takav je munafik

Kaže Uzvišeni Allah:

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ

“Ima ljudi koji govore: ‘Vjerujemo u Allaha i u onaj svijet!’ – a oni nisu vjernici.” (El-Bekara, 8)

d) osoba koja krije svoje vjerovanje u vanjštini ali je ispravnog imana u nutrini

Kaže Uzvišeni Allah:

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ

“A jedan čovjek, vjernik, iz porodice Faraonove, koji je krio vjerovanje svoje, reče: ‘Zar da ubijete čovjeka zato što govori: Gospodar moj je Allah!’” (El-Mu’min, 28)

Autor spominje da se iman sastoji iz šest ruknova:

1. Vjerovanje u Allaha

Objašnjenje je prethodilo u poglavlju o spoznaji Gospodara.

2. Vjerovanje u Njegove meleke

Ovo obuhvata četiri stvari:

- a) vjerovanje u postojanje meleka;
- b) vjerovanje u meleke čija imena poznajemo;
- c) vjerovanje u njihove osobine (*sifate*);
- d) vjerovanje u ono što smo spoznali od njihovih djela.

3. Vjerovanje u Njegove Knjige

Ovo obuhvata također četiri stvari:

- a) vjerovanje da su objavljene od Allaha;
- b) vjerovanje u Knjige čija imena poznajemo i općenito vjerovanje u sve Knjige čija imena ne poznajemo;
- c) potvrđivanje svega onoga što je od tih Knjiga vjerodostojno preneseno, poput kur’anskih poruka i poruka koje su sačuvane i nepromijenjene iz prijašnjih Knjiga;
- d) rad po propisima koji nisu dokinuti.

Rad po propisima bez sumnje obuhvata i suđenje Kur’anom, kao i traženje presude od sudije koji sudi Allahovom knjigom. Rad tj.

sudjenje ili traženje presude iz onoga što Allah nije objavio je veliki širk.

Kaže Uzvišeni Allah:

وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

“A oni koji ne sude onim što je Allah objavio, pa takvi, oni su pravi kafiri.” (El-Ma’ide, 44)

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنَهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

“A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi knjige prije nje objavljene i da nad njima bdi. I ti im sudi prema onome što Allah objavljuje i ne slijedi njihove prohtjeve, i ne odstupaj od istine koja ti dolazi; svima vama smo zakon i pravac propisali. A da je Allah htio, On bi vas sljedbenicima jedne vjere učinio, ali, On hoće da vas iskuša u onome što vam propisuje, zato se natječite ko će više dobra učiniti; Allahu ćete se svi vratiti, pa će vas On o onome u čemu ste se razilazili obavijestiti.” (El-Ma’ide, 48)

وَأَنَّ أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ

“I sudi im prema onome što Allah objavljuje i ne slijedi njihove prohtjeve, i čuvaj ih se da te ne odvrate od nečega što ti Allah

objavljuje. A ako se okrenu, ti onda znaj da Allah želi da ih zbog nekih grijehova njihovih kazni. A mnogi ljudi su, zaista fasikun.”
(El-Ma’ide, 49)

Fasik je onaj koji je napustio pokornost Allahu. Fiskom u ovom ajetu se želi veliki fisk, tj. nevjerstvo.

Rekao je Ibn Kesir, *rahimehullah*:

مَنْ تَرَكَ الشَّرْعَ الْمَحْكَمَ الْمَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتِمِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ، وَتَحَاكَمَ إِلَى غَيْرِهِ
مِنَ الشَّرَائِعِ الْمَنْسُوخَةِ؛ كَفَرَ، فَكَيْفَ بَمَنْ تَحَاكَمَ إِلَى الْيَاسِقِ وَقَدَّمَهَا عَلَيْهِ؟! مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ كَفَرَ
بِإِجْمَاعِ الْمُسْلِمِينَ.

“Ko ostavi muhkem (savršen) zakon, objavljen Muhammedu sinu ‘Abdullaha, pečatu vjerovjesnika, i traži presudu nekog drugog mimo njega od derogiranih zakona postaje kafirom. Pa kako je tek sa onim koji traži presudu (zakona) ‘Jasik’ (tj. knjiga zakona napisana od strane taguta Džingis Kana iz Mongolije) i daje mu prednost nad njime?! Ko to uradi, kafir je po idžma’u muslimana.”

4. Vjerovanje u Njegove Poslanike

Ovo obuhvata također četiri stvari:

- a) vjerovanje da su njihove poslanice istina od Uzvišenog Allaha;
- b) posebno vjerovanje u svakog poslanika čije ime poznajemo;
- c) potvrđivanje i prihvatanje svih vjerodostojnih vijesti koje se prenose od njih;
- d) rad po šerijatu onog poslanika koji je poslan nama, a on je Muhammed, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*.

5. Vjerovanje u Sudnji dan

Vjerovanje u posljednji dan obuhvata tri stvari:

- a) vjerovanje u proživljenje;
- b) vjerovanje u obračun i nagradu;
- c) vjerovanje u Džennet i Vatru.

Također, pod vjerovanje u Sudnji dan podrazumijeva se sve što se događa poslije smrti, od čega su ispit u kaburu, kaburska patnja i uživanje.

6. I vjerovanje u kader (određenje), bilo dobro ili loše po tebe.

- a) vjerovanje da Allah sve zna;
- b) vjerovanje da je Allah zapisao sve šta će se desiti;
- c) vjerovanje da se ne dešava osim šta Allah hoće;
- d) vjerovanje da je Allah sve stvorio.

Šerr (zlo) ne pripisujemo Allahovim radnjama (*fi'l-llah*), tako da kažemo Allahovo stvaranje Iblisa je hajr (dobro) i u tome je Allahova mudrost, međutim Iblisa opisujemo kao šerr (zlo).

Kaže Allahov Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*:

وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ

“...a zlo se Tebi ne pripisuje.” (Muslim)

Ibn Kajjim kaže: “Allah je Uzvišen i vrlo daleko od toga da Mu se pripiše bilo kakav oblik zla. Sve što se dovodi u vezu s Njim čisto je dobro, a zlo je postalo zlo onda kada je izgubilo vezu sa Allahom.” (Medaridžus-salikin, 1/409–412)

المرتبة الثالثة: الإحسان

أركانها: وله ركنٌ واحدٌ. كما في الحديث: (أنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ).

Treći stepen je ihsan, koji ima jedan rukn, kao što je došlo u hadisu: “Da robuješ Allahu kao da ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš On tebe sigurno vidi.”

وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ [النحل: 128].
 وَقَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ * الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ * وَتَقْبَلُكَ فِي
 السَّاجِدِينَ * إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ [الشعراء: 217 - 220]. وَقَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَمَا تَكُونُ
 فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ
 فِيهِ﴾ [يونس: 61].

Dokaz za ovakvu tvrdnju su riječi Uzvišenog Allaha:

“Allah je zaista uz one koji se Allaha boje i grijeha klone i koji dobra dijela čine.” (En-Nahl, 128)

...i Njegove riječi:

“I osloni se na Silnog i Milostivog, Koji te vidi kada ustaneš da sa ostalima namaz obaviš, jer On, doista, sve čuje i sve zna” (Eš-Šu’ara’, 217-220)

...i Njegove riječi:

“Šta god ti važno činio, šta god iz Kur’ana kazivao i kakav god vi posao radili, Mi nad vama bdijemo dok to radite.”
(Junus, 61)

وَالدَّلِيلُ مِنَ السُّنَّةِ: حَدِيثُ جَبْرِيلَ الْمَشْهُورُ: عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ، شَدِيدٌ بَيَاضِ الثِّيَابِ، شَدِيدٌ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ، فَجَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى نَحْدَيْهِ، وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ: (أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتَقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتُحَجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا). قَالَ: صَدَقْتَ. فَعَجِبْنَا لَهُ يُسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ. قَالَ: أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ. قَالَ: (أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ). قَالَ: صَدَقْتَ. قَالَ: أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ. قَالَ: (أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ). قَالَ: أَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ. قَالَ: (مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ). قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَاتِهَا. قَالَ: (أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ). قَالَ: فَضَضَى، فَلَبِثْنَا مَلِيًّا، فَقَالَ: (يَا عُمَرُ

أَتَدْرُونَ مَنْ السَّائِلِ؟). قُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: (هَذَا جِبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ أَمْرَ دِينِكُمْ).

Dokaz iz sunneta je poznati hadis Džibrila, koji prenosi ‘Omer, Allah bio njime zadovoljan:

“Jednog dana smo sjedeli kod Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kad se prema nama pojavi čovjek u sasvim bijelom odijelu, sasvim crne kose. Na njemu se nije vidio trag putovanja i nije ga poznao niko od nas. Sjeo je do Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i prislonio svoja koljena uz njegova, a svoje ruke stavio na njegova stegna i rekao: ‘Muhammede, obavijesti me šta je islam!’

Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče: ‘Islam je da svjedočiš da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik; da obavljaš namaz, da daješ zekat, da postiš ramazan i da obaviš hadž, ako si u mogućnosti.’

Tada onaj nepoznati čovjek reče: ‘Istinu si rekao.’

Kaže ‘Omer: ‘Mi mu se začudismo, pita ga a onda mu kaže: ‘Istinu govoriš’.

Zatim reče čovjek: ‘Obavijesti me šta je iman.’

Reče Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem: ‘Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove Knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i u određenje dobra i zla.’

Nepoznati čovjek reče: ‘Istinu si rekao. Obavijesti me šta je ihsan.’

Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče: ‘Ihsan je da robuješ

Allahu kao da Ga vidiš, jer ako Ga ne vidiš On tebe sigurno vidi.'

'Istinu si rekao', reče nepoznati čovjek, a potom kaza: 'Obavijesti me o (posljednjem) Času.'

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče: 'Onaj koji je upitan ne zna o tome više od onoga koji pita.'

Nepoznati čovjek reče: 'Obavijesti me o njegovim predznacima.' Pa reče Allahov Poslanik: 'Predznaci Sudnjeg časa su da robinja rodi svoju gospodaricu i da vidiš gole, bose, siromašne čobane da se nadmeću u gradnji zgrada.'

Veli 'Omer: 'Zatim onaj nepoznati čovjek ode, a mi smo tako ostali neko vrijeme. Nakon toga mi reče Allahov Poslanik: 'Omere, znaš li ko je onaj što je pitao?' Ja rekoh: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju', a tada reče Allahov Poslanik: 'To je Džibril, došao vam je da vas poduči vašoj vjeri.''' (Bilježi Muslim)

Ibn Dekik El-'Id, rahimehullah kaže:

هذا حديث عظيم قد اشتمل على جميع وظائف الأعمال الظاهرة والباطنة، وعلوم الشريعة كلها راجعة إليه ومتشعبة منه لما تضمنه من جمعه علم السنة فهو كالأم للسنة كما سميت الفاتحة: أم القرآن لما تضمنته من جمعها معاني القرآن.

“Ovo je veličanstveni hadis. Obuhvata sva djela, javna i tajna, spoljašnja i unutarinja. Sve šerijatske znanosti vraćaju se ovome hadisu i proizilaze iz njega. Ovaj hadis je poput majke kada je u pitanju sunnet jer obuhvata znanje iz sunneta, kao što se El-Fatiha zbog svog sveobuhvatnog značenja naziva Majka Kur'ana.”

TREĆI TEMELJ
SPOZNAJA POSLANIKA
MUHAMMEDA, ﷺ

وَهُوَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمٍ، وَهَاشِمٌ مِنْ قُرَيْشٍ، وَقُرَيْشٌ مِنَ الْعَرَبِ، وَالْعَرَبُ مِنْ ذُرِّيَّةِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ أَخْلِيلٍ عَلَيْهِ وَعَلَى نَبِينَا أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ، وَلَهُ مِنَ الْعُمُرِ ثَلَاثٌ وَسِتُّونَ سَنَةً، مِنْهَا أَرْبَعُونَ قَبْلَ النُّبُوَّةِ، وَثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ فِي النُّبُوَّةِ. نُبِيُّ ب ﴿أَقْرَأ﴾، وَأُرْسِلَ ب ﴿الْمَدَّثِر﴾، وَبَلَدُهُ مَكَّةُ.

On je Muhammed ibn ‘Abdullah ibn ‘AbdulMuttalib ibn Hašim. Hašim je od Kurejšija, Kurejšije su od Arapa, a Arapi su od potomstva Isma’ila ibn Ibrahima Halila, neka je na njega i našeg poslanika najljepši salavat i selam.

Živio je (Allahov Poslanik Muhammed, sallallahu ‘alejhi ve sellem) šezdeset i tri godine – prije poslanstva četrdeset, a dvadeset i tri godine kao vjerovjesnik i poslanik. Vjerovjesnik je postao objavom ajeta: “Ikre”, a poslanik objavom sure el-Muddesir. Njegov rodni grad je Mekka, a hidžru je učinio u Medinu.

بَعَثَهُ اللَّهُ بِالنَّذَارَةِ عَنِ الشِّرْكِ، وَبِالدَّعْوَةِ إِلَى التَّوْحِيدِ، وَالِدَلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿يَا أَيُّهَا الْمَدَّثِرُ * قُمْ فَأَنْذِرْ * وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ * وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ * وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ * وَلَا تَمَنَّ أَنْ تَمُنَّ تَسْتَكْبِرُ * وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾ [المدثر: 1-7]. وَمَعْنَى: ﴿قُمْ فَأَنْذِرْ﴾: يَنْذِرُ عَنِ الشِّرْكِ، وَيَدْعُو إِلَى التَّوْحِيدِ.

Allah ga je poslao da upozorava na širk, a da poziva u tevhid. Dokaz za to su Allahove riječi:

“O ti, pokriveni, ustani i opominji! Gospodara svoga veličaj i haljine svoje očisti! Kumira se kloni, ne prigovaraj, držeći da je mnogo i radi Gospodara svoga trpi!” (El-Muddesir, 1-7)

Riječi: **“ustani i opominji”** znače: Upozoravaj na opasnost od širka, a pozivaj u tevhid.

﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ﴾: أَيُّ عَظْمُهُ بِالتَّوْحِيدِ. ﴿وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾: أَيُّ طَهَّرَ أَعْمَالَكَ عَنِ الشِّرْكِ. ﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾: الرُّجْزُ: الْأَصْنَامُ، وَهَجْرُهَا: تَرْكُهَا، وَالْبِرَاءَةُ مِنْهَا وَأَهْلِهَا،

A riječi: **“Gospodara svoga veličaj”** – veličaj Ga putem tevhida (izražavanja Njegove jednoće). **“haljine svoje očisti”** – očisti svoja dijela od širka; **“Kumira (kipova) se kloni”** – ostavi ih i odreci ih se, kao i onih koji ih slijede.

أَخَذَ عَلَى هَذَا عَشْرَ سِنِينَ يَدْعُو إِلَى التَّوْحِيدِ، وَبَعْدَ الْعَشْرِ عُرِجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ، وَفُرِضَتْ عَلَيْهِ الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَصَلَّى فِي مَكَّةَ ثَلَاثَ سِنِينَ، وَبَعْدَهَا أُمِرَ بِالْهَجْرَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ.

Deset godina je propovijedao isključivo pozivajući u tevhid, a nakon toga je uzdignut na nebo (mi'radž). Na mi'radžu mu je propisano pet namaza. U Mekki je klanjao tri godine, a zatim mu je naređena hidžra u Medinu.

Autor spominje: ‘Allah ga je poslao da upozorava na širk, a da poziva u tevhid.’

S obzirom da je bilo prethodno objašnjeno značenje tevhida i širka, te i to da su oni međusobna suprotnost zbog koje se ne mogu sastati,

ostaje ili tevhid ili širk. Ostaje nam da objasnimo ljepotu tevhida i ružnoću širka, na koju nas je upozorio Allahov Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*.

Od ljepote tevhida i njegove vrijednosti jeste to da će osoba koja ne miješa svoje vjerovanje sa širkom ući u Džennet.

Kaže Uzvišeni:

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ

“Biće sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s nasiljem ne miješaju; oni će biti na pravom putu.” (El-En'am, 82)

Ibn Kesir kaže u komentaru ovog ajeta:

أي : هؤلاء الذين أخلصوا العبادة لله وحده لا شريك له ، ولم يشركوا به شيئاً هم الآمنون يوم القيامة ، المهتدون في الدنيا والآخرة .

“Tj. oni koji budu samo Njega jedinog iskreno obožavali, ne pripisujući Mu nikakva druga ni u čemu, oni će biti smireni i sigurni na Sudnjem danu i upućeni i na ovom i na onom svijetu.”

Kaže Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*:

مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ

“Ko umre znajući da nema boga osim Allaha ući će u Džennet.” (Muslim)

Od ljepote tevhida jeste i to da se njime brišu grijesi;

وعن أنسٍ قال: سمعتُ رسولَ اللهِ ﷺ يقولُ: قالَ اللهُ تَعَالَى: يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّكَ لَوْ أَتَيْتَنِي بِقُرَابِ
الأَرْضِ خَطَايَا، ثُمَّ لَعَيْتَنِي لَا تُشْرِكُ بِي شَيْئًا، لَأَتَيْتَكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً.

Prenosi se od Enesa, radijallahu ‘anhu, kaže: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kako kaže: ‘Rekao je Uzvišeni Allah: ‘O sine Ademov, kada bi Mi došao sa grijesima kolika je Zemlja, pa Me sreo a nisi Mi u ničemu činio širka, Ja bih ti došao sa isto toliko oprosta.’” (Tirmizi)

Onome ko čini širk se zabranjuje Džennet a njegovo boravište bit će vatra;

Kaže Uzvišeni Allah:

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

“Ko učini širk Allahu, Allah će mu ulazak u džennet zabraniti i boravište njegovo će džehennem biti; a nevjernicima niko neće pomoći.” (El-Ma’ide, 72)

Kaže Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

إِنَّ الْجَنَّةَ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ

“Doista niko neće ući u džennet osim muslimanske duše.” (Buhari i Muslim)

Kaže Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

وَمَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ النَّارَ

“A ko umre čineći širk Allahu u bilo čemu, ući će u Vatru.” (Muslim)

Kao i hadis:

مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نَدَاً دَخَلَ النَّارَ

“Ko umre a bude molio nekog mimo Allaha, ući će u Vatru.” (Buhari)

Od ružnoće širka jeste da Allah ne oprašta da Mu se širk čini;

Kaže Uzvišeni Allah:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

“Allah, doista, neće oprostiti da Mu se širk učini, a oprostit će sve ispod toga kome On hoće!” (En-Nisa, 116)

Veliki širk briše sva dobra djela;

Kaže Uzvišeni:

لَنْ أَشْرَكَتَ لِيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

“Ako bi širk učinio – sigurno bi ti djela propala i bio bi od izgubljenih.” (Ez-Zumer, 65)

Autor nastavlja dalje komentarišući riječi Uzvišenog: “**O ti, pokriveni, ustani i opominji! Gospodara svoga veličaj i haljine svoje očisti!...**”

Rekao je Ebu Muhammed, Allah ga sačuvao:

“Mufessiri navode da se sa riječju ‘**rudžz**’ ovdje misli na idole i kipove. Naravno to je sve obuhvaćeno pojmom tagut i pod njega ulazi sve što ulazi

pod značenje pojma tagut, bez obzira da li se radi o živim bićima ili predmetima. Pojam 'idol' obuhvata zakone šejtanskih poslanika i one koji njima sude poput taguta hukma, vračara i slično.

Kao što u ajetu imamo negaciju i potvrdu, i to je tevhid. Naredba klonjenja 'kumira' kako prevodi Korkut, tj. idola i kipova odnosno taguta je negacija (**la ilahe**) a naredba veličanja samo Allaha je potvrda (**illAllah**). Potvrda nije ispravna bez negacije, koju je Allah propisao da bi se ostvario tevhid kao što negacija nije ispravna bez potvrde, a oba rukna su međusobno povezana vjerskom neminovnom uzročnom povezanošću. Zbog toga se u islamu ne kaže da neko vjeruje u Allaha osim ako je ostvario kufr (nevjerstvo) u taguta niti se kaže da je neko ostvario kufr u taguta osim ako vjeruje u Allaha!"

وَالْهَجْرَةُ الْإِنْتِقَالُ مِنْ بَلَدِ الشِّرْكِ إِلَى بَلَدِ الْإِسْلَامِ.

Hidžra je selidba iz mjesta širka u mjesto islama.

وَالْهَجْرَةُ فَرِيضَةٌ عَلَى هَذِهِ الْأُمَّةِ مِنْ بَلَدِ الشِّرْكِ إِلَى بَلَدِ الْإِسْلَامِ، وَهِيَ بَاقِيَةٌ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ، وَالِدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا * إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا * فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًّا غَفُورًا﴾ [النساء: 97-99]. وَقَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ [العنكبوت: 56].

Ovom ummetu je naređena hidžra iz mjesta u kome vlada mnogoboštvo u mjesto u kome vlada islam i ona važi sve do Sudnjeg dana, shodno riječima Uzvišenog Allaha:

“Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: ‘Šta je bilo s vama?’ - ‘Bili smo potlačeni na Zemlji’, - odgovoriće. - ‘Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?’ - reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti džehennem, a užasno je on boravište. Osim za nemoćne muškarce, žene i djecu, koji nisu bili dovoljno snalažljivi i nisu znali puta...”
(En-Nisa, 97-99)

Također i ajet:

“O robovi Moji koji vjerujete, Moja zemlja je prostrana, zato samo Meni ‘ibadet činite.” (El-‘Ankebut, 56)

قال البغوي - رَحِمَهُ اللهُ -: نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي الْمُسْلِمِينَ الَّذِينَ بِمَكَّةَ وَلَمْ يُهَاجِرُوا، نَادَاهُمْ
اللهُ بِاسْمِ الْإِيمَانِ.

El-Begavi, Allah mu se smilovao, je rekao: “Povod objave ovog ajeta jesu muslimani Mekke koji nisu učinili hidžru, a koje je Allah nazvao vjernicima.”

وَالدَّلِيلُ عَلَى الْهَجْرَةِ مِنَ السُّنَّةِ: قَوْلُهُ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -: (لَا تَقَطُّعُ الْهَجْرَةَ حَتَّى
تَقَطُّعَ التَّوْبَةَ، وَلَا تَقَطُّعَ التَّوْبَةَ حَتَّى تَقَطُّعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهِ).

Dokaz iz sunneta za hidžru su riječi Allahovog Poslanika, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*:

“Hidžra neće prestajati važiti sve dok ne prestane važiti tevba, a tevba neće prestati važiti sve dok Sunce ne izađe sa zapada.”

فَلَمَّا اسْتَقَرَّ فِي الْمَدِينَةِ أُمِرَ بِبَقِيَّةِ شَرَائِعِ الْإِسْلَامِ، مِثْلِ: الزَّكَاةِ، وَالصَّوْمِ، وَالْحَجِّ،
وَالْأَذَانِ، وَالْجِهَادِ، وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَغَيْرِ ذَلِكَ مِنْ شَرَائِعِ
الْإِسْلَامِ، أَخَذَ عَلَى هَذَا عَشْرَ سِنِينَ، وَتَوَفِّيَ - صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ - وَدِينُهُ بَاقٍ.

وَهَذَا دِينُهُ، لَا خَيْرَ إِلَّا دَلَّ الْأُمَّةَ عَلَيْهِ، وَلَا شَرَّ إِلَّا حَذَّرَهَا مِنْهُ، وَالْخَيْرُ الَّذِي دَلَّهَا عَلَيْهِ
التَّوْحِيدُ، وَجَمِيعُ مَا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَيَرْضَاهُ، وَالشَّرُّ الَّذِي حَذَّرَهَا مِنْهُ الشِّرْكَ، وَجَمِيعُ مَا يَكْرَهُ
اللَّهُ وَيَأْبَاهُ. بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً، وَاقْتَرَضَ طَاعَتَهُ عَلَى جَمِيعِ الثَّقَلَيْنِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ؛
وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ [الأعراف:
158].

A kada se nastanio u Medini, naređeni su mu ostali islamski propisi, kao što su zekat, namaz, hadž, ezan, naređivanje dobra, zabranjivanje zla i drugi islamski propisi. To je potrajalo deset godina. Zatim je preselio na ahiret, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, a njegova vjera je ostala.

Nema dobra na koje nije uputio i nema zla na koje nije upozorio.

Dobra na koja je uputio su: tevhid i sve ono što Allah voli i čime je zadovoljan. Zlo na koje je upozorio je širk i sve ono što Uzvišeni Allah mrzi i čime nije zadovoljan. Allah ga je poslao cijelom čovječanstvu i naredio da mu se pokoravaju obje skupine, i ljudi i džinni. Dokaz za ovo su riječi Uzvišenog Allaha:

“Reci: ‘O ljudi, ja sam svima vama Allahov Poslanik’.” (El-E’raf, 158)

وَكَلَّ اللَّهُ بِهَ الدِّينَ؛ وَالِدَلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [المائدة: 3]. وَالِدَلِيلُ عَلَى مَوْتِهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ * ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ [الزمر: 30، 31].

Sa njim je Uzvišeni Allah upotpunio vjeru. Dokaz za to su riječi Uzvišenog Allaha:

“Danas sam vam vašu vjeru usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.” (El-Ma’ide, 3)

Dokaz za njegovu smrt su riječi Uzvišenog Allaha:

“Ti ćeš svakako umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti.” (Ez-Zumer, 30-31)

وَالنَّاسُ إِذَا مَاتُوا يُبْعَثُونَ؛ وَالِدَلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا

نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴿ طه: 55 ﴾ . وَقَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿ وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا * ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴾ [نوح: 17، 18] . وَبَعْدَ الْبَعْثِ مُحَاسِبُونَ وَمُجْزِيُونَ بِأَعْمَالِهِمْ، وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴾ [النجم: 31] .

Ljudi će nakon smrti biti proživljeni, a dokaz za to su Allahove riječi:

“Od zemlje vas stvaramo, u nju vas vraćamo i iz nje ćemo vas po drugi put izvesti.” (Ta-Ha, 55)

I drugi ajet:

“Allah vas od zemlje poput bilja stvara, zatim vas u nju vraća i iz nje će vas sigurno izvesti.” (Nuh, 17-18)

A nakon proživljenja ljudi će odgovarati (biti pitani) za svoja dijela, prema riječima Uzvišenog Allaha:

“Da bi, prema onome kako su radili, kaznio one koji rade zlo, a najljepšom nagradom nagradio one koji čine dobro.” (En-Nedžm, 31)

وَمَنْ كَذَّبَ بِالْبَعْثِ كَفَرَ، وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴾ [التغابن: 7] .

Onaj koji ne priznaje proživljenje je kafir, a dokaz za to su

Allahove riječi:

“Nevjernici tvrde da neće biti proživljeni. Reci: ‘Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti proživljeni, pa ćete o onome što ste radili, doista, biti obavješteni!’ A to je Allahu lahko.” (Et-Tegabun, 7)

Što se tiče sumnje u proživljenje, Uzvišeni Allah nam govori o primjeru dvojice, gdje jedan negira proživljenje, pa kaže:

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ﴿٣٥﴾ وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً
وَلَئِن رُّدِدْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ
بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾ لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي
أَحَدًا

“I uđe u vrt svoj nezahvalan Gospodaru svome na blagodatima, govoreći: ‘Ne mislim da će ovaj ikada propasti, i ne mislim da će ikada Smak svijeta doći; a ako budem vraćen Gospodaru svome, sigurno ću nešto bolje od ovoga naći.’ I reče mu drug njegov, dok je s njim razgovarao: ‘Zar si zanevjerovao u Onoga Koji te je od zemlje stvorio, zatim od kapi sjemena, i najzad te potpunim čovjekom učinio? Što se mene tiče, On, Allah, moj je Gospodar i ja Gospodaru svome ne pridružujem nikoga’.” (El-Kehf, 35-38)

Ovdje vidimo da jedan od dvojice koji razgovaraju, koji je bio vjernik, drugog proglašava nevjernikom, zbog toga što je sumnjao u Sudnji dan, proživljenje nakon smrti i Džennet i Džehennem.

Način na koji pita, dolazi u upitno odričnom obliku (*istifham inkar*), što jasno upućuje na proglašavanjem njega nevjernikom (*tekfir*).

وَأَرْسَلَ اللَّهُ جَمِيعَ الرُّسُلِ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ؛ وَالذَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿رُسُلًا مُبَشِّرِينَ
وَمُنذِرِينَ لئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾ [النساء: 165].

Uzvišeni Allah je slao poslanike kao donosioce radosnih vijesti i opominjače, a dokaz za to su riječi Uzvišenog Allaha:

“Poslanike, donosioce radosnih vijesti i opominjače, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali.” (En-Nisa, 165)

وَأَوْلَهُمْ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَآخِرُهُمْ مُحَمَّدٌ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ؛
وَالذَّلِيلُ عَلَى أَنَّ أَوْلَهُمْ نُوحٌ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ
مِنْ بَعْدِهِ﴾ [النساء: 163].

Prvi rasul (poslanik) bio je Nuh, a poslednji Muhammed, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, a dokaz da je prvi od njih Nuh, ‘*alejhis-selam*, je ajat:

“Mi objavljujemo tebi kao što smo objavili Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega.” (En-Nisa, 163)

وَكُلُّ أُمَّةٍ بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهَا رَسُولًا مِنْ نُوحٍ إِلَى مُحَمَّدٍ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَأْمُرُهُمْ بِعِبَادَةِ

اللَّهِ وَحْدَهُ، وَيَنْهَاهُمْ عَنْ عِبَادَةِ الطَّاغُوتِ؛ وَالِدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النحل: 36]. وَاقْتَرَضَ اللَّهُ عَلَى جَمِيعِ الْعِبَادِ الْكُفْرَ بِالطَّاغُوتِ وَالْإِيمَانَ بِاللَّهِ.

Svakom narodu kome je Allah poslao poslanika, počev od Nuha pa do Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, njegov poslanik je naredio da obožavaju jedino Allaha, a naređivao im da se klone taguta. Dokaz za to je ajet:

“Mi smo svakom narodu poslanika poslali: ‘Allaha obožavajte, a taguta se klonite’.” (En-Nahl, 36)

Allah je svim Svojim robovima propisao kufr (nevjerovanje) u taguta i vjerovanje u Allaha.

قَالَ ابْنُ الْقَيِّمِ - رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى: مَعْنَى الطَّاغُوتِ مَا تَجَاوَزَ بِهِ الْعَبْدُ حُدَّهُ مِنْ مَعْبُودٍ أَوْ مَتَّبِعٍ أَوْ مُطَاعٍ.

Ibnul-Kajim, Allah mu se smilovao, je rekao: *“Tagut je sve ono u vezi sa čime ljudi pređu granicu u obožavanju, slijeđenju i pokornosti.”*

وَالطَّاغُوتُ كَثِيرُونَ وَرُؤُوسُهُمْ خَمْسَةٌ: إِبْلِيسُ لَعْنَةُ اللَّهِ، وَمَنْ عَبَدَ وَهُوَ رَاضٍ، وَمَنْ دَعَا النَّاسَ إِلَى عِبَادَةِ نَفْسِهِ، وَمَنْ ادَّعَى شَيْئًا مِنْ عِلْمِ الْغَيْبِ، وَمَنْ حَكَّمَ بِغَيْرِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ؛

وَالدَّلِيلُ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنَ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [البقرة: 256].

Taguta ima mnogo, a pet je njihovih predvodnika: Iblis, Allah ga prokleo, zatim svako koga ljudi obožavaju a on je time zadovoljan, potom onaj koji druge poziva da ga obožavaju, onaj koji tvrdi da zna nešto iz područja gajba (nevidljivog) i onaj koji sudi po zakonu koji nije objavio Allah. Dokaz za to su ove Allahove riječi:

“Nema prisile u vjeru. Pravi put se jasno razlikuje od zablude! Onaj ko zanevjeruje u taguta a vjeruje u Allaha – drži se za najčvršću vezu. - A Allah sve čuje i zna.” (El-Bekara, 256)

وَهَذَا هُوَ مَعْنَى لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَفِي الْحَدِيثِ (رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ، وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ، وَذُرْوَةٌ سَنَامِهِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ).

Upravo ono što je rečeno predstavlja (značenje) riječi “La ilahe illAllah”.

A u hadisu se kaže: “Islam je glava svega. Namaz je njegov stub, a vrhunac islama je džihad na Allahovom putu.”

وَاللَّهُ أَعْلَمُ . وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ .

A Allah najbolje zna. Neka je salavat i selam na Muhammeda, njegovu porodicu i ashabe.

Allahova milost prema ljudima, ogleda se kroz slanje poslanika koji su prenosili Allahovu uputu i ljude odvrćali od zablude.

Slanje poslanika u sebi sadrži velike mudrosti, jedna između njih jeste ta, da ljudi ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali. Zato što čovjek nije u stanju da svojim razumom u tančine spozna sve obaveze prema Allahu. Zbog toga je Uzvišeni slao poslanike da opominju i donose radosne vijesti.

Jedna od mudrosti je i ta što slanje poslanika znači upotpunjavanje Allahove, *subhanehu ve te'ala*, blagodati prema ljudima.

Ono što je bilo zajedničko svim vjerovjesnicima jeste poziv u obožavanje samo Allaha i klonjenje taguta.

Kaže Uzvišeni:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ۚ فَمِنْهُمْ مَن هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَن حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ ۚ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِبِينَ

“Mi smo svakom narodu poslanika poslali: ‘Allaha obožavajte, a taguta se klonite’. I bilo je među njima onih kojima je Allah na Pravi put ukazao, a i onih koji su zaslužili da ostanu u zabludi; zato putujte po svijetu da vidite kako su završili oni koji su poslanike u laž utjerali.” (En-Nahl, 36)

Kada vidimo da se u tako važnoj kur’anskoj poruci spominje izraz tagut, neophodno je da se svako detaljnije upozna sa ovim kur’anskim izrazom.

Jezička definicija:

Pojam tagut u jeziku je riječ izvedena od riječi ‘*tugjan*’, što znači prelazak granice.

Uzvišeni kaže:

إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ

“Mi smo, kada je voda prešla granicu, vas ponijeli u lađi.” (El-Hakka, 11)

Što se tiče šerijatske definicije, ono što se može naći u tefsirima najpoznatijih mufessira (komentatora Kur’ana) po pitanju taguta jeste sljedeće:

1. Tagut je šejtan. Ovo se prenosi od ‘Omera, *radijallahu ‘anhu*, a to je spomenuo Ibn Kesir, *rahimehullah*. Slično spominju Mudžahid, Dahhak i Katade.
2. Tagut je sihirbaz (*sahir*). Ovo spominje Ebu ‘Alije.
3. Tagut je vračar (*kahin*). Ovo spominje Džabir ibn ‘Abdullah, *radijallahu ‘anhu*.
4. Idoli i kipovi
5. Svi oni koje su ljudi postavili da sude džahilijetskim zakonima. Ovo spominje Ebu Batin, *rahimehullah*.

Kaže imam Et-Taberi:

أَنَّهُ كُلُّ ذِي طُغْيَانٍ عَلَى اللَّهِ فَعِيدٌ مِنْ دُونِهِ ، إِمَّا بِقَهْرٍ مِنْهُ لِمَنْ عَبَدَهُ ، وَإِمَّا بِطَاعَةِ مَنْ عَبَدَهُ لَهُ ، وَإِنْسَانًا كَانَ ذَلِكَ الْمَعْبُودَ ، أَوْ شَيْطَانًا ، أَوْ وَثْنًا ، أَوْ صَمًّا ، أَوْ كَائِنًا مَا كَانَ مِنْ شَيْءٍ .

“Tagut je sve što se uzdiže iznad Allaha da bi se zatim obožavalo mimo Njega, svejedno bilo to primjenom sile od njega (taguta) ili pokornošću onih koji ga obožavaju, bez obzira da li je to insan (čovjek), šejtan, kip ili nešto drugo.”

Ove riječi Et-Taberija su najobuhvatnije po pitanju definicije taguta, a Allah najbolje zna.

Imam Malik, *rahimehullah*, spominje jednostavnu definiciju:

الطاغوت ما عُبد من دون الله

“Tagut je sve ono što se obožava mimo Allaha.”

U gore spomenutoj definiciji izuzimamo sve one koji nisu zadovoljni da ga obožavaju, poput Isa’a, *‘alejhi selam*.

Još jedna definicija glasi:

فكل من عُبد أو ما عبد من دون الله وهو راض

“Svako ili sve ono što se obožava mimo Allaha i time je zadovoljan.”

Autor navodi riječi Ibnu Kajima:

الطَّاغُوتِ مَا تَجَاوَزَ بِهِ الْعَبْدُ حُدَّهُ مِنْ مَعْبُودٍ أَوْ مُتَّبِعٍ أَوْ مُطَاعٍ.

“Tagut je sve ono u vezi sa čime ljudi pređu granicu u obožavanju, slijedenju i pokornosti.”

Kaže Sulejman bin Sahman, *rahimehullah*:

وحاصله: أن الطاغوت ثلاثة أنواع، طاغوت حكم، وطاغوت عبادة، وطاغوت طاعة ومتابعة

“Zbir ovoga jeste da taguta ima tri vrste:

- a) tagut suda (hukma);
- b) tagut ‘ibadeta;
- c) tagut pokornosti i slijeđenja.”

“...tagut suda...”

Kaže Uzvišeni Allah:

يُرِيدُونَ أَنْ يُتَّحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ

“Žele da se sude pred tagutom, a naredeno im je da zanevjeruju u njega.”

Es-Sa’di kaže:

وهو كل من حكم بغير شرع الله فهو طاغوت.

“Svako, ko sudi sa onim što Allah nije propisao (kao zakon) je tagut.”

“...tagut ‘ibadeta...”

Kaže Uzvišeni Allah:

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا

“Oni koji se klone taguta, da ga obožavaju (da mu ‘ibadet čine)...”

“...i tagut pokornosti i slijeđenja.”

Kaže Uzvišeni Allah:

وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

“A ako im se pokorite – vi ste sigurno mušrici.”

Povod objave je bila tvrdnja mušrika da je strv dozvoljeno ili bi trebalo da bude dozvoljeno jesti, jer je strv ubio Allah; pa ako ti jedeš ono što si ubio ti, spominjući Allahovo ime i izgovarajući tekbir, onda treba da bude dozvoljeno ono što je Allah ubio, pa su dozvoljavali strv. Pa Allah kaže: **“Ako im se pokorite...”**, tj. u tome da vjerujete i da ih slijedite u njihovom dozvoljavanju zabranjenog, da kažete da je dozvoljeno jesti strv – **“...vi ste mušrici”**.

Prenosi El-Begavi da je Zedžadž, *rahimehullah*, rekao:

قال الزجاج : وفيه دليل على أن من أحل شيئاً مما حرم الله أو حرم ما أحل الله فهو مشرك

“U njemu (ajetu) je dokaz, da onaj ko dozvoli nešto što je Allah zabranio, ili zabrani nešto što je Allah dozvolio, da je takav mušrik.”

Kaže Uzvišeni:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلًا

“I govoriće: ‘Gospodaru naš! Uistinu, mi smo poslušali poglavare naše i velikane naše, pa su nas zaveli s puta.’” (El-Ahzab, 67)

وقال طاوس : سادتنا : يعني الأشراف ، وكبراءنا : يعني العلماء

Tavus kaže: *“Poglavari znači uglednici, a velikani učenjaci.”*

Dalje autor spominje pet glavešina taguta, od kojih su:

1. Šejtan, koji poziva na obožavanje nekog drugog mimo Allaha;

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

“Zar vam nisam naredio i od vas ugovor i obećanje uzeo, o sinovi Ademovi (o ljudi), da nećete obožavati šejtana? On vam je, uistinu, otvoreni neprijatelj.” (Ja-Sin, 60)

Zato što iza svakog širka – koje god vrste da bude i kojeg god oblika bio, bez obzira da narod mislio da obožava vjerovjesnike, poput ‘Isa’a, ‘*alejhis-selam*, ili njegove majke Merjem, radijallahu ‘anha, ili Muhammeda, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, ili obožavali dobre ljude ili nekog od ashaba, ili slijedili neki drugi zakon mimo šerijata, ili obožavali kamen ili kipove, ili bilo koji oblik širka na ovom svijetu, a da iza toga ne stoji šejtan.

Rekao je šejhul-Islam ibn Tejmijje, *rahimehullah*:

وكل من عبد غير الله فإنما يعبد الشيطان وإن كان يظن أنه يعبد الملائكة والأنبياء

“Svako ko obožava nešto mimo Allaha, obožava samog šejtana, makar mislio da obožava meleke i vjerovjesnike.”

2. Onaj koji se obožava mimo Allaha, a zadovoljan je tim ‘ibadetom.

وَمَنْ يُقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِّنْ دُونِهِ فَذَلِكُمْ يُجْزِيهِ جَهَنَّمُ كَذَلِكَ نُجْزِي الظَّالِمِينَ

“Ko od njih bude rekao: ‘Ja sam bog (meni se čini ‘ibadet) mimo Njega’, takvog ćemo kazniti džehennemom. Tako mi kažnjavamo nepravedne.” (El-Enbija’, 29)

3. Onaj koji bude pozivao u obožavanje samoga sebe.

Ovdje autor kao trećeg od pet glavešina taguta spominje onoga koji poziva druge u obožavanje samoga sebe, međutim u *poslanici o značenju taguta* navodi primjer sudije, vladara, koji mijenja propise i zakone Uzvišenog Allaha. U ovom slučaju podijelit ćemo na a i b (a oboje je ispravno da potpadaju u značenje taguta):

a) onaj koji bude pozivao u obožavanje samoga sebe;

b) sudija, vladar koji mijenja propise i zakone Uzvišenog Allaha.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا نُزِّلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى
الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

“Zar nisi vidio one koji tvrde da vjeruju u ono što ti se objavljuje i u ono što je objavljeno prije tebe, pa ipak hoće da se sude pred tagutom, a naredeno im je da ne vjeruju u njega? A šejtan želi da ih odvede u daleku zabludu.” (En-Nisa, 60)

Ovdje se podrazumijeva svako ko neovisno propisuje zakone (zakonodavac), mimo Allaha. Dakle svaki zakonodavac (*mušeri'*) mimo Allaha jeste od glavešina taguta, kojeg se svaki musliman mora odreći. Iz ovoga neminovno proizilazi da je svaki oblik potpomaganja, slijeđenja, pokoravanja i biranja putem glasačkih izbora veliki širk.

4. Onaj ko sudi po onome što Allah nije objavio;

وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

“I ko ne bude sudio onim što je Allah objavio, pa takvi, oni su pravi nevjernici.” (El-Ma'ide, 44)

Ovdje se podrazumijeva svako ko sudi po onome što Allah nije objavio tj. svaki zakon mimo islamskog zakona (*šerijata*). Dakle sudija (*hakim*) koji sudi zakonom mimo islamskog zakona je tagut, a onaj ko traži presudu (*mutihakim*) od takovog sudije je mušrik, kao što je prethodio dokaz iz sure En-Nisa.

5. Onaj koji tvrdi da zna skriveno (gajb) mimo Allaha;

عَالَمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا

“Znalac skrivenog, pa ne otkriva Svoj gajb nikome.” (El-Džinn, 26)

U ovo ulazi takođe gledanje ili gatanje iz taloga kafe tj. iz fildžana, kao i svi ostali oblici, poput astrologije ili gledanja u dlan, gledanje iz karata i ostalih izmišljenih simbola. Sve ovo je strogo zabranjeno i ubraja se u veliki širk.

Osim toga, veliki broj tih radnji, poput horoskopa u sebi sadrže manipulisanje (*barnum efekat*) i korištenje uopštenih izjava koje obuhvataju veliki broj ljudi. Izjave poput: “imate zdravstvene probleme”, “imate probleme u ljubavi” ili “vaše finansijsko stanje je loše”.

Kaže Uzvišeni Allah:

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

“Reci: ‘Niko, osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna gajb.’”
(En-Neml, 65)

Ibn Kesir, *rahimehullah*, komentarišući riječi ‘osim Allaha’ kaže:

استثناء منقطع ، أي : لا يعلم أحد ذلك إلا الله عز وجل ، فإنه المنفرد بذلك وحده ، لا

شريك له .

“Ovo je apsolutno izuzeće, tj. niko to ne zna osim Uzvišenog Allaha, ‘azze ve džell, i On je jedinstven u tome, Jedini, Koji nema druga.”

Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu ‘anhu, da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao:

مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

“Ko ode gataru ili vračaru pa povjeruje ono što mu je rekao, zanijekao je ono što je objavljeno Muhammedu, sallallahu ‘alejhi ve sellem!” (Musned imam Ahmed)

Dalje autor navodi riječi Uzvišenog:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ج فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنَ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

“Nema prisile u vjeru. Pravi put se jasno razlikuje od zablude! Onaj ko zanevjeruje u taguta a vjeruje u Allaha – drži se za najčvršću vezu.” (El-Bekara, 256)

Kada je riječ o ajetu: “Onaj ko zanevjeruje u taguta, a vjeruje u Allaha...”, onda je neophodno spomenuti, da je Allah počeo sa nevjerovanjem u taguta prije vjerovanja u Sebe, zbog toga što je pravilo da bi nešto bilo upotpunjeno potrebno je ukloniti sve smetnje i prepreke prije onoga što će ga učvrstiti i upotpuniti.

Zbog toga se kaže:

التخليّة قبل التحليّة

“Čišćenje prije kićenja (uljepšavanja).”

Isti je slučaj sa riječima tevhida ‘**la ilahe illallah**’, gdje je sadržan princip ‘čišćenje prije uljepšavanja’. Čišćenje znači: zanegirati bilo koju vrstu ‘ibadeta mimo Allaha, pa kada zanegiraš i porekneš bilo koju vrstu ‘ibadeta nekome mimo Allaha, posle toga dolazi potvrda ‘ibadeta samo Allahu.

La ilahe je u značenju čišćenja, a **illallah** je u značenju kićenja ili pročišćavanja.

Što se tiče riječi Uzvišenog: “**Drži se za najčvršću vezu**”, mufessiri spominju sljedeće:

- a) Es-Suddi kaže da je to islam;
- b) Se’id ibn Džubejr, Ibn Abbas i Dahhak kažu da su to riječi ‘*la ilahe illallah*’;
- c) Enes ibn Malik kaže da je to Kur’an;
- d) Mudžahid kaže da je to iman.

Znaj, da je kufr u taguta (nevjerovanje u taguta) uslov (šart) za ispravnost tevhida i da je on neodvojiv dio šehadeta, kao što smo objasnili u poglavlju o riječima ‘*la ilahe illallah*’.

Rekao je šejh Muhammed bin ‘AbdulVehhab, *rahimehullah*:

وَأَمَّا صِفَةُ الْكُفْرِ بِالطَّاعُوتِ فَإِنَّ تَعْتِدُ بَطْلَانَ عِبَادَةِ غَيْرِ اللَّهِ وَتَتْرُكُهَا وَتُبْغِضُهَا وَتَكْفُرُ أَهْلَهَا
وَتُعَادِيهِمْ.

“Što se tiče načina činjenja kufra u taguta, to znači:

1. Da si uvjeren u butlan tj. zabranjenost i neispravnost obožavanja taguta;
2. da ga napustiš tj. (da napustiš obožavanje taguta);
3. da ga mrziš;
4. da protekfiriš one koji to rade (tj. one koji obožavaju tagute);
5. da si mu neprijatelj.

Iako je ovu riječ (*butlan*) teško prevesti jednom riječju, pokušat ćemo približiti značenje svakome čitaocu. Naime imati uvjerenje u *butlan* ‘ibadeta nekome mimo Allaha, bi značilo da čovjek ima uvjerenje u pogrešnost, neprihvatljivost i zabranjenost činjenja bilo koje vrste ‘ibadeta nekome mimo Allaha.

Kaže Uzvišeni Allah:

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ

“To je zato što je Allah - Istina, a oni kojima se, pored Njega, oni mole – neistina.” (Lukman, 30)

Allah je *el-Hakk* tj. Istina – Onaj koji Jedino zaslužuje da bude obožavan.

Sve ono što se obožava mimo Allaha je *batil* – ono što ne zaslužuje da se obožava.

Vjerovanje u Allaha znači:

1. Da si uvjeren da je Allah el-ilah el-ma'bud (Bog koji zaslužuje 'ibadet), jedino, mimo svih ostalih pored Njega;
2. da sve vrste 'ibadeta usmjeriš samo Allahu;
3. da ih negiraš (negiraš ispravnost usmjeravanja 'ibadeta) svakom obožavanom mimo Njega;
4. da voliš sljedbenike ihlasa (tj. muslimane) i da prijateljuješ (*el-vela*) sa njima;
5. da mrziš sljedbenike širka i da im se suprotstavljaš.

Vjerovanje u Allaha temelj je svih prijašnjih objava, poziv svih poslanika. Vjerovanje u Allaha podrazumijeva čvrsto ubjeđenje da je Allah Gospodar svega, Onaj koji jedino zaslužuje da Mu se ibadet čini, Njegova imena su najpotpunija i najsavršenija, opisan je savršenim svojstvima i On je uzvišen od svih manjkavosti i nedostataka koje Mu ljudi pripisuju.

Rekao je Ebu Muhammed, *hafizehullah*:

“Čovjek neće biti muslimanom sve dok se u potpunosti ne odrekne širka pokornosti i slijedeđa, širka propisivanja zakona, širka hukma i tehakuma i širka u 'ibadetu, i dok se ne odrekne taguta i mušrika u tim vidovima širka, i dok ne bude 'ibadetio samo Allahu, i pridržavao se samo Njegovog šerijata hukmom i tehakumom, nutrinom i vanjštinom, uz lojalnost samo prema muslimanima, znajući da je musliman samo onaj koji se odrekao od svakog širka i koji 'ibadeti samo Allahu.” (Tehakum i mjesto tekfira mušrika u vjeri)

Dakle ovo je jedan kratak opis onoga što čovjeka čini muslimanom. Isto kao što je važno da se svaki musliman odrekne (*el-bera*) od širka i mušrika, isto toliko je važno da ima lojalnost i ljubav (*el-vela*) prema muslimanima.

Rekao je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*:

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ، حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

“Niko od vas neće biti pravi vjernik, dok svom bratu ne bude želio što i sam sebi.” (Buhari i Muslim)

Musliman mora voljeti drugog muslimana, bez obzira na njegovo porijeklo. Svaki je vjernik dužan pomagati svoga brata i čuvati njegovu čast.

Takođe je rekao Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*:

“Musliman je brat muslimanu. Ne smije mu činiti nepravdu ni prepuštati ga samome sebi. Ko pomogne svoga brata, njemu će pomoći Uzvišeni Allah. Ko muslimanu olakša brigu, njemu će Allah olakšati brigu na Sudnjem danu. Ko muslimanu pokrije sramotu, Allah će pokriti njegovu na Sudnjem danu.”
(Buhari i Muslim)

Autor je pred sami kraj risale spomenuo hadis u kojem Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem* kaže:

“Islam je glava svega. Namaz je njegov stub, a vrhunac islama je džihad na Allahovom putu.”

Ovo što autor spominje je dio dužeg hadisa, kojeg ćemo u cijelosti prenijeti zbog ogromne koristi koju sadrži spomenuti hadis.

Muaz ibn Džebel, neka je Allah sa njim zadovoljan, pripovijeda da je Allahovom Poslaniku, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, rekao: “Allahov Poslaniče, kaži mi ono što će me uvesti u Džennet, a spasiti me i udaljiti od Vatre.” “Pitaš za nešto veliko, a to je lahko onome kome Allah olakša: Obožavaj Allaha - bez da Mu pripisuješ sudruga u bilo čemu, klanjaj namaz, dāji zekat, posti ramazan i obavljaš hadž” – odgovorio mu je Poslanik, a onda nastavio: “Hoćeš li da te uputim na puteve i vrata dobrih dijela? Post je čovjeku štiti, sadaka poništava grijeh kao što voda gasi vatru i, potom, obavljaš namaz duboko u noći.” Zatim je proučio ajete: **“Podižu se bokovi njihovi iz postelja i mole svoga Gospodara iz straha i želje, a dio onog što im Mi dajemo udjeljuju. I niko ne zna kakve ih, kao nagrada za**

ono što su činili, skrivene radosti čekaju.” (Sedžde, 16 i 17) Zatim Allahov Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, reče: “Želiš li da ti kažem za glavu, stub i vrhunac svega?” “Želim!” – odgovorih. Na to on reče: “Glava svega je islam, stub njegov je namaz, a vrhunac džihad (borba na Allahovom putu).” Zatim će Allahov Poslanik, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*, reći: “Hoćeš li da ti kažem srž svega toga?” “Hoću!” – odgovorih. Na to mi on, pokazavši na jezik, reče: “Čuvaj ovo!” “Pa zar ćemo biti odgovorni za ono što govorimo?” – upita, a on mi odgovori: “Majka te izgubila, a zar će nešto drugo strovaljivati ljude na lica u Vatru, nego ono što izgovore svojim jezicima!” (Tirmizi i Ibn Madže)

Autor je završio ovu studiju pripisujući Allahu potpuno znanje i salavatom na Poslanika Muhammeda, *sallallahu ‘alejhi ve sellem*.

Ovim završavamo ovaj komentar na ovo veoma vrijedno djelo šejha Muhammeda bin ‘AbdulVehhaba, *rahimehullah*.

Sva hvala i zahvala pripada Allahu Uzvišenom.
Pisani rad je završen 29. ramadana. 1442 - što odgovara 12. 5. 2021.

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	3
Uvod u komentar.....	6
Četiri stvari koje musliman treba naučit.....	8
Vrste znanja.....	9
Podjela ‘ibadeta.....	20
Dvije vrste muvalata tj. prijateljstva.....	24
Nevjernički praznici.....	27
Šta je hanifijet.....	28
Vrste tevhida.....	30
Vrste širka.....	34
PRVI TEMELJ – SPOZNAJA GOSPODARA.....	47
Vrste spoznaje.....	51
Dova traženja.....	61
Vrste ‘ibadeta.....	67
DRUGI TEMELJ – SPOZNAJA ISLAMA.....	75
Definicija islama.....	79
Definicija muslimana.....	80
Šartovi šehadeta.....	83
Propis onoga ko ostavlja namaz.....	87
Definicija imana.....	91
Ruknovi imana.....	93
TREĆI TEMELJ – SPOZNAJA MUHAMMEDA.....	101
Ljepote tevhida.....	104
Definicija taguta.....	117
Glavešine taguta.....	120
Kako se čini kufr u taguta.....	126
Završetak.....	129

RIJEČNIK ARAPSKIH RIJEČI

A

Asul-d-din (أصل دين)
osnova vjere

B

Bera'et (البراءة)
odricanje

Bid'at (البدعة)
novotarija

D

Džahilijet (الجاهلية)
predislamsko doba

Džehl (الجهل)
neznanje

Džuhud (الجدود)
jezičko nijekanje nečega uz srčanu spoznaju o ispravnosti zanimakanog

Džumhur (الجمهور)
većina učenjaka uleme

F

Fitra (القطرة)
urođeni prirodni insinkt

Fisk (الفسق)
napuštanje ili izlazak iz pokornosti

H

Hanif (الحنيف)
onaj ko se odreko širka i ibadetom se posvetio samo Allahu

I

'Ibadet (العبادة)
obožavanje

Idžma' (الاجماع)
konsenzus

Ihlas (الاخلاص)
čistoća od širka

Ilah (الاله)
božanstvo

Iman (الامان)
vjerovanje

Isti'aze (الاستعاذة)
traženje zaštite

Istigase (الاستغاثة)
traženje spasa

Isti'ane (الاستعانة)
traženje pomoći

Inabe (الإتابة)
pokajničko vraćanje

J

Jekin (اليقين)
čvrsto ubjeđenje

K

Kafir (الكافر)
nevjernik

Kufr (الكفر)
nevjerstvo

KRATAK KOMENTAR - TRI OSNOVNA TEMELJA

Hukm (الحكم)
sud, suđenje, propis

M

Ma'bud (المعبود)
onaj kome se ili ono čemu se ibadeti

Munafik (المنافق)
licemjer

Murted (المرتد)
otpadnik od islama

Mušrik (المشرك)
onaj ko obožava nekog ili nešto mimo Allaha

N

Nidd (الند)
sličan ili isti

Nifak (النفاق)
licemjerstvo

R

Rabb (الرب)
Gospodar

Rija (الرياء)
pretvaranje

Rububijet (الربوبية)
Allahovo Gospodarstvo

Rukn (الركن)
Najvažniji dio neke cjeline, koji se nalazi unutar nje, čiji nestanak neminovno znači njen nestanak i nepostojanje

S

Sidk (الصدق)
iskrenost

Razliku između rukna i šarta možemo vidjeti i na primjeru namaza:

Sedžda je **rukn** namaza, a i sastavni dio namaza, bez sedžde namaz ne bi bio validan, dok je abdest **šart** (uslov) ispravnosti namaza, ali nije i sastavni dio namaza.

Širku-l-ekber (الشرك الأكبر)
veliki širk

Širku-l-esgar (الشرك الأصغر)
mali širk

Šubha (الشبهة)
nejasnoća

T

Tagut (الطاغوت)
Tagut je sve ono što se obožava mimo Allaha a u pogledu razumnih bića se uvjetuje da su time zadovoljni

Tahlil (التحليل)
ohalalivanje, dozvoljavanje

Tahrim (التحريم)
oharamljivanje, zabranjivanje – a oboje je isključivo pravo samo Allaha

Tefsil (التفصيل)
detaljno pojašnjenje

Tihakum (التحاكم)
traženje presude

Tekfir (التكفير)
vjerovati da je neko nevjernik

Tekjif (التكليف)
određivanje ili preispitivanje kakvoće

Teklif (التكليف)
šerijatska obaveznost

Tešri' (التشريع)
propisivanje zakona

Š

Tevhid (التوحيد)

Činjenje Allaha Jednim, srcem, govorom i djelom

Šart (الشرط)

uvjet

